

Az apostolok cselekedetei

Jézus a Szent Szellem eljövételét ígéri

1 ¹Kedves Teofilus, első könyvemben mindarról írtam neked, amit Jézus tett és tanított. ²Írtam neked Jézus életéről, a kezdettől egészen addig a napig, amikor felvitték a Mennybe. De mielőtt ez történt, Jézus még beszélt az apostolokkal[†], akiket ő választott ki. A Szent Szellem[†] által megmondta nekik, mit tegyenek. ³Ez Jézus halála után történt, de ő megjelent az apostoloknak, és sokféle módon meggyőzően bizonyította, hogy él. Miután Jézus feltámadt a halálból, az apostolok negyven napon keresztül sokszor látták őt. Ez alatt az idő alatt Jézus beszélt nekik Isten királyi uralmáról. ⁴Egyszer, amikor együtt ettek, ezt parancsolta nekik: „Az Atya megígért nektek valamit, ahogyan már beszéltem erről. Ne menjetek el Jeruzsálemből, hanem várjátok meg, amíg megkapjátok, amit ő ígért. ⁵Mert János[†] vízbe merített be[†], ti pedig néhány nap múlva Szent Szellembe fogtok bemelegedni.”

Jézus felemelkedik a Mennybe

⁶Amikor az apostolok[†] együtt voltak, megkérdezték Jézust: „Uram, a királyságot mostanában fogod-e újra felállítani Izrael számára?”

⁷Ő így válaszolt: „Nem a ti dolgotok, hogy tudjátok az időpontokat, vagy időszakokat. Egyedül az Atyának van hatalma ezeket meghatározni. ⁸De amikor a Szent Szellem[†] leszáll rátok, erőt kaptok, és tanúim lesztek. Rólam fogtok beszélni az embereknek Jeruzsálemben, egész Júdeában és Samáriában, sőt az egész világon mindenhol.”

⁹Miután Jézus ezt mondta, a szemük láttára felemelkedett az égbe, majd egy felhő eltakarta. ¹⁰Az apostolok még mindig az eget nézték, ahová Jézus felment, amikor hirtelen megállt mellettük két fehér ruhás férfi, ¹¹és ezt kérdezte tőlük: „Galileai férfiak, miért álltok itt az ég felé nézve? Ez a Jézus, aki felment tőletek a Mennybe, ugyanúgy jön majd vissza, ahogyan felmenni láttátok.”

Új apostol kijelölése Júdas helyett

¹²Ezután az apostolok[†] az Olajfák hegyéről visszamentek Jeruzsálembé, ami körülbelül egy kilométerre volt onnan. ¹³Amikor megérkeztek, felmentek abba az emeleti szobába, ahol a szállásuk volt. Péter, János, Jakab, András, Fülöp, Tamás, Bertalan, Máté, Jakab (az Alfeus fia), a zélóta[†] Simon, és Júdas (a Jakab fia) voltak ezek az apostolok.

¹⁴Mindannyian együtt voltak, állandóan és egy szívvel-lélekkel imádkoztak. Velük volt Jézus anyja, Mária, és Jézus testvérei, meg néhány asszony is.

¹⁵Ezekben a napokban történt, hogy amikor körülbelül százhuszan voltak együtt, Péter felállt a testvérek között, és azt mondta: ^{16–17}„Testvéreim, be kellett teljesednie az Írásnak†, amit a Szent Szellem† Dávid† által már régen megmondott Júdásról, aki közénk tartozott, és velünk együtt szolgált. Ő vezette azokat, akik Jézust elfogták.

¹⁸Júdás pénzt kapott a gonoszságáért, ezen a pénzen pedig egy telket vettek. Júdás azonban fejjel előre a földre zuhant, teste felhasadt és belső részei kiomlottak. ¹⁹Ezt mindenki megtudta Jeruzsálemben, és el is nevezték azt a telket a maguk nyelvén Akeldamá-nak, ami azt jelenti: Vérmező.

²⁰Ahogy ez a Zsoltárok Könyvében meg van írva:

‘Legyen az ő lakóhelye elhagyatott, senki ne lakjon ott.’ *Zsolt 69:26*

És az is meg van írva:

‘Az ő helyét a vezetők között valaki más foglalja el!’ *Zsolt 109:8*

^{21–22}Ezért választanunk kell valakit, aki velünk együtt tanúskodik Jézus feltámadásáról. Olyan emberre van szükségünk, aki közénk tartozott egész idő alatt, amíg az Úr Jézus velünk volt: attól fogva, amikor János† elkezdte az embereket bemeríteni†, egészen addig, amíg Jézust a Mennybe felvitték.”

²³Ekkor két férfit állítottak előre: Józsefet (akit Barsabbásnak és Jusztusznak is hívtak) és Mátyást. ^{24–25}Azután így imádkoztak: „Urunk! Te mindenki szívét ismered. Mutasd meg, hogy e kettő közül melyiket választottad, hogy azt az apostoli† munkát végezze, amit Júdás elhagyott, hogy arra a helyre jusson, ahová tartozik. Urunk, mutasd meg, melyikük foglalja el Júdás helyét!” ²⁶Azután sorsot húztak, és a sors Mátyásra esett, aki ettől fogva csatlakozott a tizenegy apostolhoz.

Pünkösöd napján a Szent Szellem leszáll a tanítványokra

2¹Mindannyian együtt voltak akkor is, amikor elérkezett a Pünkösöd† ünnepe. ²Hirtelen olyan hang hallatszott az égből, mint amikor erős szél fúj, és betöltötte az egész házat, ahol ültek. ³Azután lángnyelvek jelentek meg közöttük, és rászálltak mindenkire. ⁴Ekkor betöltötte őket a Szent Szellem†. Mind más-más nyelveken kezdtek beszélni, ahogy a Szent Szellem képessé tette őket erre.

⁵Az ünnepre sok istenfélő zsidó gyűlt össze Jeruzsálemben a világ minden tájáról. ⁶Amikor meghallották ezt a zúgást, mindenfelől odagyűltek az emberek, és nagyon meglepődtek, mert mindenki a saját anyanyelvén hallotta őket beszélni. ⁷Az emberek nem értették, hogyan lehet ez, és nagyon csodálkoztak. Azt mondták: „Hát nem mind Galileából valók* ezek, akik itt beszélnek? ⁸Hogyan lehet, hogy mind a saját nyelvünkön halljuk őket? ⁹Hiszen vannak itt közöttünk pártusok, médek és elámiták. Jöttek Mezopotámiából, Júdeából, Kappadóciából, Pontusból és Ázsiából†, ¹⁰Frígiából, Pamfíliából, Egyiptomból és Líbia Ciréné melletti vidékéről. Jöttek látogatók Rómából is. ¹¹Vannak közöttünk, akik zsidónak születtek, és vannak, akik felvették ezt a vallást. Kréta szigetéről is jöttek, és vannak itt arabok is. Mindannyian mégis a saját anyanyelvünkön halljuk, amit ezek a

2:7 *Galileából valók* Az emberek tudták, hogy a Galileában élők csak a saját nyelvüket ismerik.

galileai férfiak Isten csodálatos dolgairól mondanak.” ¹²Az emberek nagyon elcsodálóztak, és zavartan kérdezték egymástól: „Mit jelent ez?” ¹³Mások azonban kinevették őket: „Biztosan túl sok édes bort ittak.”

Péter apostol beszéde Pünkösöd ünnepén

¹⁴Ekkor Péter a többi tizenegy apostollal[†] együtt felállt, és hangosan így szólt az összegyűlt emberekhez: „Zsidó testvéreim, és ti mindnyájan, akik Jeruzsálemben laktok! Kérlek, figyeljetek rám! Hadd mondjam el nektek, mit jelent ez! ¹⁵Nem részegek ezek az emberek, mint ahogy ti gondoljátok, hiszen még csak reggel van, kilenc óra. ¹⁶Hanem az történik most, amit Jóel próféta[†] megmondott:

¹⁷ ‘Azt mondja Isten: az utolsó napokban kiárasztom

Szellememet[†] minden emberre,
és prófétálnak fiaitok és lányaitok,
a fiatalok látomásokat látnak,
az öregek pedig álmokat álmodnak.

¹⁸ Azokban a napokban
kiárasztom szolgálaimra is Szellememet,
férfiakra is, meg nőkre is,
és ők is prófétálni fognak.

¹⁹ Fönt az égben csodákat mutatok majd,
lent a Földön meg jeleket,
vért, tüzet és füstfelhőket.

²⁰ A Nap elsötétedik majd, a Hold pedig vérvörös lesz,
mielőtt eljön az Úr hatalmas és dicsőséges napja.

²¹ De mindenki meg fog menekülni,
aki az Urat hívja segítségül.’* *Jóel 2:28–32 vagy 3:1–5*

²²Izraeli férfiak, hallgassatok rám! A Názáret városából való Jézus olyan ember volt, akit Isten maga igazolt és ajánlott nektek. Ezt Isten világosan megmutatta azok által a csodák, erők és jelek által, amelyeket maga Isten vitt véghez Jézuson keresztül. Mindannyian láttátok ezeket a csodálatos dolgokat, és jól tudjátok, hogy mindez igaz. ²³Jézust a kezetekbe adták, ti pedig gonosz emberek segítségével keresztre feszítettétek, és megöltétek őt. De Isten előre tudta, hogy ez így lesz, mert minden az ő terve szerint történt. ²⁴Igen, Jézus elszenvedte a halál fájdalmát, de Isten feltámasztotta, mert lehetetlen volt, hogy a Halál fogva tartsa Jézust. ²⁵Hiszen Dávid[†] is ezt mondja róla:

‘Mindig az Urat látom magam előtt: itt van a jobb oldalamon,
hogy biztonságban legyek.

²⁶ Ezért örül a szívem, boldogan beszélek,
sőt, még a testem is abban a reménységben él,

²⁷ hogy nem hagysz engem a Halál birodalmában*,
és nem engeded, hogy Szented teste a sírban pusztuljon el.

2:21 hívja segítségül Szó szerint: „Aki segítségül hívja az Úr nevét” — vagyis aki az Urat imádja, tőle kér segítséget, és így fejezi ki, hogy hisz és bízik benne. **2:27** Halál birodalma Szó szerint: a „Hádész”-ban. Lásd a szójegyzékben. A 31. versben is.

28 Megmutattad nekem az életre vezető ösvényeket,
közel jössz hozzám, és nagy örömmel töltesz be.’ *Zsolt 16:8–11*

29 Testvéreim, nyíltan megmondhatom nektek, hogy Dávid†, aki ősapánk volt, meghalt, eltemették, és a sírja itt van Jeruzsálemben mind a mai napig. 30 Ő azonban próféta† volt, és tudta, hogy Isten megígért neki valamit. Azt ígérte, sőt meg is esküdött rá, hogy Dávid egyik utódját teszi királlyá Dávid trónján.* 31 Mivel Dávid ezt előre látta, ezért a Krisztus† feltámadásáról beszélt, amikor azt mondta:

‘Nem maradt a Halál birodalmában,
és teste nem pusztult el a sírban.’

32 Így tehát nem Dávid, hanem Jézus az, akit Isten feltámasztott a halálból! Erről mi mindnyájan tanúskodunk. 33 Azután Jézust a legmagasabb helyre emelte fel Isten, és a jobb oldalára ültette. Ekkor Jézus megkapta az Atyától a megígért Szent Szellemet†, akit most kiárasztott. Ez történik most a ti szemetek előtt, és ezt halljátok. 34 Hiszen nem Dávid† ment fel a Mennybe, amint ő maga mondta:

‘Így szólt az Úr az én Uramhoz: Ülj a jobb oldalamra,
35 amíg ellenségeidet hatalmad alá vetem!’* *Zsolt 110:1*

36 Ezért tudja meg Izrael egész népe, hogy Isten Úrrá és Krisztussá† tette azt a Jézust, akit ti a keresztfán megöltetek. Ez egészen biztosan igaz!”

37 Ezek a szavak úgy szíven találták őket, hogy azt kérdezték Pétertől és a többi apostoltól†: „Akkor most mit tegyünk, testvérek?”

38 Péter erre így válaszolt: „Változtassátok meg gondolkozásotokat és az életeteket, merítkezzetek be† mindannyian Jézus Krisztus nevében, Isten meg fogja bocsátani bűneiteket, és a Szent Szellem† ajándékát adja nektek. 39 Mert az ígélet nektek szól és gyermekeiteknek, és azoknak is, akik távol vannak. Mindenkinnek, akit az Úr, a mi Istenünk magához hív.”

40 Péter még sok egyebet is mondott nekik, hogy figyelmeztesse és biztassa őket. Ezt mondta nekik: „Szabaduljatok ki ebből a gonosz nemzedékből!”

41 Akik elfogadták Péter beszédét, még azon a napon bementek. Így körülbelül háromezren csatlakoztak hozzájuk. 42 Ezek az emberek minden nap együtt voltak, és azzal foglalkoztak, hogy az apostolok† tanítását megismerjék, részt vettek a közösségben és a kenyér megtörésében,* és együtt imádkoztak.

A jeruzsálemi közösség élete

43 Az apostolok† által sok jel és csoda történt, ezért mindenki Isten iránti félelem és tisztelet támadt. 44 A hívők egy akaraton voltak, és amijük csak volt, mindent közösnek tekintettek. 45 Akiknek valami vagyonuk volt, eladták, és az árát szétosztották a testvérek között. Mindenkinnek annyit

2:30 Azt ígérte ... trónján 2 Sam 7:12, 13 és Zsolt 132:11. **2:35** hatalmad alá vetem Szó szerint: „amíg ellenségeidet lábad alá kényszerítem, mint a királyi trón lábtartó zsámolyát.” **2:42** a kenyér megtörése Ez jelenthet egyszerű közös étkezést is, vagy jelentheti az Úrvacsorát: azt a különleges közös étkezést, amelyről Jézus meghagyta a tanítványainak, hogy rá való emlékezésül gyakorolják. A 46. versben is. Lásd Lk 22:14–20.

adtak, amennyire szüksége volt. ⁴⁶Minden nap összegyűltek a Templomban†. Otthonaikban megtörték a kenyeret, őszinte szívvel és boldog örömmel együtt ettek, és ⁴⁷dicsérték Istent. Még azok is kedvelték őket, akik nem tartoztak közéjük. Az Úr pedig napról napra növelte a csoportot olyan emberekkel, akik hívókké lettek, és csatlakoztak hozzájuk.

Egy koldus csodálatos gyógyulása

3 ¹Történt egyszer, hogy Péter és János három órakor, a délutáni **3** imádkozásra ment a Templomba†. ²Éppen akkor hozták oda azt a koldust is, akit minden nap a Díszes Kapu mellé szoktak letenni, hogy pénzt kérjen azoktól, akik a Templomba mennek. Ez az ember születése óta béna volt, és nem tudott járni. ³Amikor meglátta Pétert és Jánost, hogy a kapuhoz közelednek, tőlük is pénzt kért.

⁴Péter Jánossal együtt a szemébe nézett, és azt mondta: „Nézz csak ide, és figyelj ránk!” ⁵A koldus rájuk nézett, és várta, hogy kap tőlük valamit. ⁶Péter azonban ezt mondta: „Arany-, vagy ezüstpénzem nincs, de amim van, azt adom neked: a názáreti Jézus Krisztus nevében mondom, kelj fel és járj!”

⁷Ezzel megfogta a jobb kezét, és felsegítette a koldust, akinek bokája és egész lába abban a szempillantásban meggyógyult. ⁸Talpra ugrott, és életében először járni kezdett. Azután fel-alá járkált, örömeiben ugrándozott, Istent dicsérte, majd Péteréssel együtt bement a Templomba. ⁹Ott mindenki észrevette, amint járkált, és dicsérte az Istent. ¹⁰Ráismertek, hogy ő az, aki a Díszes kapu mellett szokott ülve koldulni. Mindenkit ámulattal és Isten iránti csodálattal töltött el, ami ezzel az emberrel történt.

Péter beszéde a Salamon csarnokában

¹¹A meggyógyult ember együtt ment be Péterrel és Jánossal a Templomnak abba a részébe, amit Salamon oszlop-csarnokának neveznek. A csodálkozó emberek mind odafutottak hozzájuk. ¹²Amikor Péter ezt látta, így szólt: „Izraeli férfiak! Miért csodálkoztok azon, ami ezzel az emberrel történt? Azt gondoljátok, hogy mi gyógyítottuk meg őt a saját hatalmunkkal, vagy vallásos jószágunkkal, hogy járni tudjon? ¹³Nem! Isten tette ezt! Ő az Ábrahám†, Izsák† és Jákób† Istene, a mi ősapáinknak Istene. Ő dicsőítette meg szolgáját, Jézust ezzel a gyógyulással. Igen, azt a Jézust, akinek ti a halálát akartátok. Mert Pilátus már elhatározta, hogy szabadon engedi, de ti nem akartátok őt. ¹⁴Elutasítottátok Jézust, a Szentet és az Igazságot. Inkább azt kértétek Pilátustól, hogy a gyilkost engedje szabadon.* ¹⁵Megöltétek azt, aki az életet adja. Isten azonban feltámasztotta Jézust a halálból. Ennek tanúi vagyunk — a saját szemünkkel láttuk őt. ¹⁶Ez a Jézus az, akiben mi hiszünk. Ő adott erőt a hit általi gyógyuláshoz ennek az embernek, akit itt láttok, s akit ismertek. Igen, a Jézusban való hit állította helyre ennek a nyomorékon született embernek az egészségét teljesen, mégpedig a szemetek láttára.

¹⁷Testvéreim! Jól tudom, hogy sem ti, sem a vezetőitek nem értettétek meg, hogy mit tettetek. ¹⁸Isten azonban így valósította meg, amit az összes próféta† által már előre megmondott: hogy az ő Krisztusának† ezt kell elszenvednie.

3:14 a gyilkost ... szabadon Ezt a gyilkost Barabbás-nak hívták. Jézus helyett őt akarták az emberek szabadon engedni, amikor Jézus tárgyalása folyt. Így is lett. Lásd Lk 23:18.

¹⁹Most azonban változtassátok meg gondolkozásotokat és életeteket, és forduljatok vissza Istenhez. Akkor ő eltöröli bűneiteket, ²⁰szellemi megpihenést és felüdülést ad nektek, és elküldi hozzátok Krisztust, akit előre kiválasztott a számotokra: Jézust. ²¹Mert Jézusnak addig kell a Mennyben maradnia, amíg Isten mindent helyre nem állít. Erről Isten már régóta szólt szent prófétáin keresztül. ²²Ahogy Mózés[†] is megmondta:

‘Az Úr, a ti Istenetek egy hozzám hasonló prófétát fog adni nektek a saját népetekből. Hallgassatok rá, és engedelmeskedjete minden szavának! ²³Akik pedig nem hallgatnak arra a prófétára, és nem engedelmeskednek neki, azokat meg fogják ölni, és ki fognak pusztulni a nép közül.’* ²⁴Sámueltől kezdve az összes próféták előre megmondták mindazt, ami ezekben a napokban történt. ²⁵Eppen ti vagytok ezeknek a prófétáknak az utódai. Tiétek az a szövetség is, amit Isten ősapáitokkal kötött, amikor azt mondta Ábrahámnak[†]: ‘A te egyik utódod által fogom megáldani a Föld összes népét.’* ²⁶Amikor Isten elküldte a szolgáját, Jézust, akkor először hozzátok küldte el, hogy megáldjon titeket. Mégpedig úgy, hogy többé ne tegyetek gonosz dolgokat.”

Péter és János a zsidó Főtanács előtt

4 ¹Mialatt Péter és János ezt mondták az embereknek, odamentek hozzájuk a papok, a templomórség kapitánya, meg néhány szadduceus[†]. ²Nagyon haragudtak rájuk, mert azt tanították a népnek, hogy a halottak fel fognak támadni a halálból Jézus által. ³Ezért elfogták Pétert és Jánost, és másnapig börtönbe zárták őket, mivel már este volt. ⁴Azok közül, akik hallgatták az apostolokat, sokan hittek, úgyhogy a Jézusban hívő férfiak száma körülbelül ötezerre nőtt.

⁵A következő napon azután összegyűltek Jeruzsálemben az idős zsidó vezetők, és a Törvény tanítói. ⁶Ott volt Annás, a főpap[†], meg Kajafás, János, Sándor, és a főpapi családok minden férfi tagja. ⁷Maguk elé állították az apostolokat, és azt kérdezték tőlük: „Miféle erővel, vagy kinek a nevében tettétek ezt?”

⁸Akkor Pétert a Szent Szellem[†] betöltötte, és így válaszolt: „Népünk idős vezetői! ⁹Arról a jó cselekedetről kérdeztek bennünket, amit ezzel a nyomorék emberrel tettünk? Azt kérdezitek, hogyan gyógyult meg? ¹⁰Akkor hát tudjátok meg mind, és tudja meg Izrael egész népe, hogy ez a gyógyulás a názáreti Jézus Krisztus nevében és hatalma által történt. Ő az, akit ti keresztre szegezve megöltetek, de akit Isten feltámasztott a halálból. A feltámadott Jézus hatalma gyógyította meg ezt az embert. Ezért áll itt előttetek teljesen egészségesen. ¹¹Mert Jézus

‘az a kő, akit ti, építők félredobtatok, de akiből mégis a ház sarokköve[†] lett.’

Zsolt 118:22

¹²Jézus az egyetlen, aki megmentheti az embereket. Az ő neve az egyetlen hatalom a világon, ami meg tud menteni bennünket. Jézus által kell üdvözülnünk.

¹³A zsidó vezetők látták, hogy Péter és János milyen bátrak. Megtudták, hogy tanulatlan és egyszerű emberek, ezért nagyon elcsodálóztak. Azt is felismerték, hogy Péter és János Jézussal jártak. ¹⁴De mivel látták a meggyógyított embert, aki ott állt mellettük, nem tudtak mit válaszolni. ¹⁵Ekkor kiküldték őket a teremből, és így tanakodtak maguk között: ¹⁶„Mit tegyünk ezekkel az emberekkel? Mert kétségtelenül csodát tettek, ezt mindenki tudja Jeruzsálemben. Ezt mi sem tagadhatjuk le. ¹⁷Valahogy mégis meg kell akadályoznunk, hogy ez tovább terjedjen a nép között. Tehát fenyegezzük meg őket, hogy többé senkinek se beszéljenek annak az embernek a nevében!”

¹⁸Ezzel behívták Pétert és Jánost, és megparancsolták nekik, hogy többé ne beszéljenek, és ne tanítsanak Jézus nevében. ¹⁹Az apostolok erre így válaszoltak: „Gondoljátok meg, jónak látja-e Isten, ha inkább nektek engedelmeskedünk, mint neki! ²⁰Mi azonban nem hallgathatunk. Beszélünk kell arról, amit láttunk és hallottunk.” ²¹Erre a zsidó vezetők még egyszer megfenyegették, majd szabadon engedték őket. Nem tudták őket sehogyan sem megbüntetni, mert az egész nép dicsérte Istent a történetek miatt. ²²Hiszen a koldus, akivel a csoda történt, már negyven éves is elmúlt!

A jeruzsálemi közösség imádsága

²³Miután szabadon engedték őket, Péter és János visszament a tanítványok csoportjához, és elbeszélének nekik mindazt, amit a főpapok[†] és a nép idős vezetői mondtak nekik. ²⁴Amikor azok meghallgatták őket, egy szívvel-lélekkel kiáltottak Istenhez, és így imádkoztak: „Urunk, te teremtetted az eget, a Földet, a tengert, és mindent, ami bennük van. ²⁵Te mondtad a Szent Szellem[†] által, szolgálodon, a mi ősapánkon, Dávidon[†] keresztül:

‘Miért kiabálnak dühösen a nemzetek?
Miért készítenek terveket Isten ellen?
Semmi értelme!

²⁶ A föld királyai harcra készültek,
és a fejedelmek összefogtak az Úr ellen és az ő Krisztusa ellen.’

Zsolt 2:1–2

²⁷Mert Jeruzsálemben valóban ez történt: Heródes[†] és Poncius Pilátus összefogtak a nem zsidó népekkel és Izrael népével együtt szent szolgál, Jézus ellen, akit te tettél Krisztussá[†]. ²⁸Így együttesen meg is tették mindazt, amit te, Urunk, hatalmaddal és akaratoddal előre elhatároztál. ²⁹Most azért, Urunk, halld meg, amit ezek mondtak, és amivel fenyegettek bennünket! Urunk, a szolgálid vagyunk. Tegyéél bennünket képessé arra, hogy teljes bátorsággal mondhassuk szavaidat! ³⁰Te pedig nyújtsd ki kezedet, gyógyítsd meg a betegeket, tegyéél csodákat, és adj jeleket szent szolgálodnak, Jézusnak neve által!”

³¹Amikor befejezték az imádkozást, megrázkódott a hely, ahol összegyűltek, mindenkit betöltött a Szent Szellem[†], és bátran hirdették mindenkinek Isten üzenetét.

A jeruzsálemi hívők közössége

³²A hívők egész közösségének szíve-lelke egy volt. Egyikük sem tartotta sajátjának a vagyonát, hanem mindenüket közösnek tekintették. ³³Az

apostolok[†] nagy erővel hirdették mindenkinek, hogy az Úr Jézus feltámadt a halálból. Isten nagyon megáldotta az egész közösséget. ³⁴Mindenki megkapott mindent, amire szüksége volt. Akiknek földjei vagy házai voltak, eladták azokat. ³⁵A pénzt, amit érte kaptak, az apostolokhoz vitték, ők pedig szétosztották a közösség tagjai között. Mindenkinek annyit adtak belőle, amennyire szüksége volt.

³⁶Ezt tette József is, aki Lévi törzséből és Ciprus szigetéről származott, és akit az apostolok[†] elneveztek Barnabásnak (ami azt jelenti: „aki segít másoknak”). ³⁷Ő is eladta a földjét, és a pénzt átadta az apostoloknak.

Anániás és Szafira halála

5 ¹Volt egy Anániás nevű ember, aki feleségével, Szafirával együtt eladta valami földbirtokát. ²Az érte kapott pénz egy részét megtartotta magának, és ezt a felesége is tudta. A másik részt pedig elvitte, és átadta az apostoloknak[†]. ³Ekkor Péter így szólt hozzá: „Anániás, miért engedted, hogy a Sátán betöltse a szívedet? A Szent Szellemnek[†] hazudtál! Félretettél magadnak a pénzből, amit az eladott földért kaptál! ⁴Hát nem a tiéd volt, mielőtt eladad? Vagy talán nem a tiéd volt a pénz, amit érte kaptál? Miért tervezted ezt? Amit tettél, azzal Istennek hazudtál, nem embereknek!” ⁵Amikor ezt Anániás meghallotta, azonnal összeesett és meghalt. Akik csak meghallották ezt az esetet, mind nagyon félni kezdtek. ⁶Majd a fiatalok betakarták a holttestet, kivitték és eltemették.

⁷Körülbelül három óra múlva odament Anániás felesége is, aki még nem tudta, mi történt. ⁸Péter megkérdezte tőle: „Mondd meg nekem, ennyi pénzért adtátok el azt a földet?”

„Igen, ennyiért” —válaszolta az asszony.

⁹Péter ezt mondta neki: „Miért egyeztetek meg a férjeddal abban, hogy próbára teszitek az Úr Szellemét?[†] Nézz oda! Ott jönnek, akik épp az előbb temették el a férjedet, és téged is kivisznek innen!” ¹⁰Ebben a pillanatban az asszony is holtan esett össze Péter lába előtt. Amikor a fiatalok bejöttek és látták, hogy meghalt, őt is kivitték, és a férje mellé temették. ¹¹Ezért az egész gyülekezet[†], és mindazok, akik meghallották, mi történt Ananiással és feleségével, megteltek istenfélelemmel.

Gyógyulások, jelek és csodák

¹²Az apostolok[†] sok jelet és csodát tettek az emberek között. Mindannyian egy szívvel-lélekkel együtt voltak a Salamon oszlopcsarnokában. ¹³De akik nem hittek, azok nem mertek hozzájuk csatlakozni. Az emberek azonban dicsérték a hívőket. ¹⁴Egyre többen hittek az Úrban, és csatlakoztak hozzájuk, férfiak és nők egyaránt. ¹⁵Az emberek az utcára vitték betegeiket, ágyakra és matracokra fektették őket, hogy amikor Péter arra megy, legalább az árnyéka érintse a betegeket. ¹⁶A Jeruzsálem környéki városokból is sokan összegyűltek, elhozták a betegeiket és a gonosz szellemek[†] miatt szenvedőket, és mindezek meggyógyultak.

Az apostolok kiszabadulnak a börtönből

¹⁷A főpap[†] azonban féltékeny lett, és vele együtt mindazok, akik az ő pártján voltak, azaz a szadduceusok[†] csoportja. ¹⁸Elfogták az apostolokat[†], és

börtönbe zárták őket. ¹⁹De az Úr egyik angyala éjjel kinyitotta a börtönajtókat, kivezette őket, és azt mondta: ²⁰„Menjete, álljatok fel a Templom† udvarában, és mondjatok el az embereknek mindent a Jézusban való új életről!” ²¹Az apostolok engedelmeskedtek, és már hajnalban a Templom udvarába mentek, ahol tanítani kezdték az embereket.

Amikor a főpap† megérkezett a kíséretével, összehívta a Főtanácsot,† és Izrael idős vezetőit. Majd öröket küldött a börtönbe, hogy hozzák eléjük az apostolokat. ²²De amikor az örök odamentek, nem találták őket. Visszamentek a Főtanácshoz és ezt mondták: ²³„A börtönt jól bezárva találtuk, és az örök is az ajtó előtt álltak. De amikor bementünk, senki sem volt odabent.” ²⁴A főpapok és a templomórség kapitánya erre összezavarodtak, és azon gondolkodtak, hogy vajon mi történhetett. ²⁵Ekkor belépett valaki, és ezt mondta: „Azok az emberek, akiket börtönbe zártatok, a Templom† udvarában tanítják a népet!” ²⁶Ekkor a kapitány az örökkel együtt odament, és visszahozták az apostolokat†. De nem bántották őket, mert félték az emberektől, hogy megkövezik* a katonákat.

²⁷Bevitték, és a Főtanács† elé állították az apostolokat. A főpap† pedig ezt mondta nekik: ²⁸„Szigorúan megtiltottuk nektek, hogy erről az emberről tanítsatok. Ennek ellenére egész Jeruzsálemet betöltöttétek a tanításotokkal, és minket akartok felelőssé tenni annak az embernek a haláláért!”

²⁹Erre Péter a többi apostollal† együtt így válaszolt: „Inkább Istennek kell engedelmeskednünk, mint az embereknek!” ³⁰Ősapáink Istene feltámasztotta a halálból Jézust, akit ti keresztre feszítve megöltetek. ³¹Isten ezt a Jézust felemelte, és a jobb oldalára ültette. Fejedelemmé és Megváltóvá tette őt, hogy Izrael gondolkozását és életét megváltoztassa, és bűneit megbocsássa. ³²Mi tanúi vagyunk ennek, és erről tanúskodik a Szent Szellem† is. A Szent Szellemet Isten azoknak adja, akik engedelmeskednek neki.”

³³Amikor ezt a zsidó vezetők meghallották, nagyon megharagudtak az apostolokra†, és meg akarták őket ölni.

Gamáliél bölcs tanácsot ad

³⁴Ekkor azonban felállt a Főtanács† egyik tagja, akit mindenki tisztelt. Gamáliélnek hívták, a Törvény tanítója és farizeus† volt. Megparancsolta, hogy egy időre vigyék ki az apostolokat. ³⁵Majd így szólt: „Izraeli férfiak, vigyázzatok, hogy mit akartok tenni ezekkel az emberekkel! ³⁶Emlékezzetek Teudásra, aki nemrégiben tűnt fel! Nagynak tartotta magát, követték is vagy négyszázan. Majd mikor Teudást megölték, a követői szétszóródtak, és az egész ügynök vége lett. ³⁷Utána a népszámlálás idején felkelt a galileai Júdás. Néhányan követték, de őt is megölték, és követői szétszóródtak. ³⁸Ezért azt tanácsolom, hogy ne avatkozzatok bele ebbe a dologba! Hagyjátok békén ezeket az embereket! Mert ha a tervük és munkájuk emberektől származik, akkor úgysem fog sikerülni. ³⁹Ha viszont ez az egész Istentől van, akkor nem tudjátok megállítani őket. Sőt még az is kiderülhet, hogy Isten ellen harcoltok.”

Gamáliel tanácsát mindenki elfogadta. ⁴⁰Akkor behívatták az apostolokat†, majd elrendelték, hogy korbácsolják meg őket. Azután ismét megparancsolták az apostoloknak, hogy ne beszéljenek Jézus nevében, végül elengedték

őket. ⁴¹Az apostolok nagy örömmel mentek ki a Főtanács[†] elől. Annak örültek, hogy Jézusért szenvedtek. Ezt nem szégyennek, hanem dicsőségnek tartották. ⁴²Minden nap a Templomban[†] és házról házra járva tanítottak, és mindenkinek hirdették az örömhírt, hogy Jézus a Krisztus[†].

A hét segítő testvér kiválasztása

6¹Azokban a napokban a Jézust követő zsidó tanítványok száma egyre növekedett. A görögül beszélő tanítványok azonban panaszkodtak a héberül beszélőkre, mert a görögül beszélő özvegyasszonyokat nem osztották be a mindennapi szolgálatokra. ²Ekkor a tizenkét apostol[†] összehívta az egész gyülekezetet[†], és azt mondta: „Nem helyes, hogy Isten üzenetének szolgálatát elhanyagoljuk, és ehelyett mi szolgálunk fel az asztaloknál. ³Ezért válasszatok ki magatok közül hét embert, akikről a többieknek jó véleménye van, és akik telve vannak Szent Szellemmel[†] és bölcsességgel. Rájuk fogjuk bízni ezt a munkát. ⁴Mi pedig arra fordítjuk minden időnket, hogy imádkozzunk, és Isten üzenetét tanítsuk és hirdessük.”

⁵Ez a javaslat az egész csoportnak tetszett. Ekkor kiválasztották Istvánt, aki telve volt hittel és Szent Szellemmel[†], és Fülöpöt^{*}, Prokhoroszt, Nikánórt, Timónt, Parmenászt és Nikoláoszt (aki Antiókhából jött, és felvette a zsidó vallást), és ⁶az apostolok[†] elé állították őket. Az apostolok pedig rájuk tették a kezüket,^{*} és imádkoztak értük.

⁷Isten üzenete pedig egyre több és több embert ért el. Nagyon megnövekedett a Jézust követő tanítványok száma Jeruzsálemben. Sőt a papok közül is sokan elfogadták a hitet.

Istvánt elfogják

⁸István tele volt Isten kegyelmével és erejével. Nagy csodákat és csodálatos jeleket tett az emberek között. ⁹Azonban néhányan az úgynevezett szabadosok zsinagógájából[†] (cirénei, alexandriai, valamint ciliciai és ázsiai zsidók) elkezdtek vitatkozni Istvánnal. ¹⁰De nem volt erejük, hogy ellenálljanak a bölcsességnek és a Szent Szellemnek[†], amellyel István beszélt. ¹¹Ekkor pénzt adtak néhány embernek, hogy mondják ezt: „Hallottuk Istvánt, amikor Mózes[†] és Istent szidta, és káromkodott!” ¹²Ezzel megharagították az embereket, az idősebb zsidó vezetőket és a Törvény tanítóit. Ezek mind odarohantak Istvánhoz, elfogták, és a Főtanács[†] elé állították. ¹³Hamis tanúkat is hoztak, akik ezt mondták: „Ez az István mindig a Templom[†] és a Törvény ellen beszél. ¹⁴Mert hallottuk, amikor azt mondta, hogy a názareti Jézus le fogja rombolni a Templomot, és megváltoztatja azokat a szokásokat, amiket Mózes parancsolt nekünk.” ¹⁵Ekkor a Főtanácsban ülők mind Istvánra néztek, és látták, hogy az arca olyan, mint egy angyalé.

István védekező beszéde

7¹A Főpap[†] ekkor megkérdezte Istvántól: „Igaz ez?” ²Ő pedig így válaszolt: „Testvérek és atyák, hallgassatok rám! A dicsőséges Isten

6:5 Fülöp Nem azonos Fülöp apostollal. **6:6** rájuk tették a kezüket Ilyen módon kérték Istent, hogy különlegesen áldja meg ezeket az embereket. Ebben az esetben a szolgálatukhoz szükséges erőt kérték a számukra.

megjelent Ábrahámnak†, a mi ősapánknak. Ez akkor történt, amikor Ábrahám Mezopotámiában lakott, még mielőtt Háránba költözött volna. ³Isten így szólt hozzá: ‘Hagyd el országodat és rokonaidat, és menj abba az országba, amelyet majd én mutatok neked!’* ⁴Ekkor Ábrahám elment a kaldeusok országából*, és Hárán városába költözött. Ott az apja meghalt. Azután Isten elvezette Ábrahámot ebbe az országba, ahol ti most éltek. ⁵Akkor nem adott Ábrahámnak saját birtokot ebből a földből, még egy kicsit sem. De megígérte, hogy majd neki és utódainak fogja adni, pedig akkor Ábrahámnak még nem volt gyermeke. ⁶Ezt mondta neki Isten: ‘Utódaid idegenek és menekültek lesznek egy másik országban. Ott négyszáz évig rabszolgákká teszik őket, és rosszul bánnak velük. ⁷Én azonban megbüntetem azt a népet, amely rabszolgákká teszi őket*—mondta Isten— azután kijönnek abból az országból, és ezen a helyen fognak imádni engem.’*

⁸Isten szövetséget kötött Ábrahámval†, és ennek a jele volt a körülmetélés†. Ezután született meg Ábrahám fia, Izsák, akit apja körülmetélt születése után nyolc nappal. Izsák is így tett a fiával, Jákóbbal. Azután Jákób is körülmetélte tizenkét fiát, akik a mi ősapáink.

⁹Ezek az ősapáink irigykedtek Józsefre, a testvérükre, és eladták őt rabszolgának. Így került József Egyiptomba. De Isten ott is vele volt, ¹⁰megszabadította minden bajból, és bölcsességet adott neki. Isten tette azt is, hogy Egyiptom királya megkedvelte Józsefet. Sőt, rábízta egész országának kormányzását, és a királyi palota szolgálóinak irányítását is. ¹¹Ezután nagy szárazság lett egész Egyiptomban és Kánaánban. A föld nem termett semmit, az emberek éheztek és szenvedtek. Nem volt mit enni ősapáinknak sem, ¹²de Jákób meghallotta, hogy Egyiptomban van ennivaló. Ezért odaküldte ősapáinkat, akik ekkor jártak először Egyiptomban. ¹³Amikor másodszor voltak ott, József megmondta ősapáinknak, hogy ő a testvérük. Ekkor a király is megismerte József családját. ¹⁴Ezután József embereket küldött, hogy hozzák el Egyiptomba Jákóbot, az édesapját, és egész rokonságát, összesen hetvenöt embert. ¹⁵Így költözött Jákób Egyiptomba, és ott is halt meg, akár csak ősapáink. ¹⁶Később a holttestüket visszavitték Sikembe, és abba a sírba temették, amelyet még Ábrahám† vett Sikemben ezüstpénzért Emór fiaitól.

¹⁷Amikor már közeledett az idő, hogy Isten teljesítse Ábrahámnak† tett ígéretét, népünk nagyon megsaporodott Egyiptomban. ¹⁸Ekkor egy olyan király kezdett uralkodni Egyiptomban, aki nem ismerte Józsefet. ¹⁹Ez a király gonoszul és kegyetlenül bánt népünkkel. Megparancsolta nekik, hogy tegyék ki a házból az újszülött kisbabákat, hogy azok meghaljanak. ²⁰Abban az időben született Mózes†, aki nagyon kedves volt Istennek. A szülei három hónapig otthon nevelték, ²¹azután kitették a házukból. De a király lánya megtalálta Mózes†, és úgy nevelte fel, mint a saját fiát. ²²Mózes† meg is tanították mindenre, amit az egyiptomiak tudtak. Kiváló volt abban, amit mondott és tett.

²³Amikor negyven éves lett, elhatározta, hogy meglátogatja a testvéreit, Izrael népét. ²⁴Közben látta, hogy az egyik egyiptomi egy izraeli férfit ver. Ekkor Mózes† megvédte az izraeli férfit. Bosszút állt azért, akit bántottak, és

7:3 idézet: 1Móz 12:1. **7:4** kaldeusok országa Más néven: „Babilon”, azaz Mezopotámia déli része. Lásd 7:2. **7:7** idézet: 1Móz 15:13–14. **7:7** idézet: 1Móz 15:14; 2Móz 3:12.

megölte az egyiptomit. ²⁵Azt gondolta, a saját népe majd megéri, hogy Isten általa fogja Izrael népét megszabadítani. De azok nem értették meg. ²⁶Másnap Mózes akkor ment hozzájuk, amikor éppen verekedtek, és így próbálta kibékíteni őket: 'Férfiak, ti testvérek vagytok! Miért bántjátok egymást?' ²⁷De aki bántotta a másikat, ellökte Mózeset, és azt mondta neki: 'Ki tett téged vezetővé és bíróvá fölöttünk?' ²⁸Vagy talán engem is meg akarsz ölni, mint tegnap azt az egyiptomit?'* ²⁹Amikor Mózes ezt meghallotta, elfutott, és sokáig Midján földjén lakott, mint egy menekült. Ott azután két fia született.

³⁰Negyven évvel később a Sínai-hegy melletti pusztában egy égő bokor lángjaiban megjelent Mózesnek† egy angyal. ³¹Amikor ezt Mózes meglátta, nagyon elcsodálkozott. De amikor odament, hogy közelebről is megnézzze, az Úr hangját hallotta: ³²'Én vagyok ősapáidnak Istene, Ábrahámnak† Istene, Izsáknak† Istene és Jákóbnak† Istene.' Mózes reszketett a félelemtől, és nem mert odanézni.* ³³Ekkor így szólt hozzá az Úr: 'Vedd le a cipődet, mert ahol állsz, az a föld szent!' ³⁴Azután így folytatta: 'Odafigyeltem, és népem minden szenvedését láttam Egyiptomban. Meghallottam panaszkodásukat, és lejttem, hogy megszabadítsam őket. Most pedig jöjj ide Mózes, elküldelek téged Egyiptomba!'

³⁵Ezt a Mózeset, akit elutasították, és akinek azt mondták: 'Ki tett téged vezetővé és bíróvá?*', igen, éppen ezt küldte el Isten vezetőnek és szabadító-
nak. Isten annak az angyalnak a segítségével küldte el Mózeset, aki a bokorban megjelent neki. ³⁶Mózes† vezette ki Izrael népét Egyiptomból, közben jeleket és csodákat tett Egyiptomban, a Vörös-tengernél és a pusztában negyven éven keresztül. ³⁷Ez a Mózes mondta Izrael népének: 'Isten egy prófétát† fog nektek adni, aki olyan lesz, mint én, és közületek való lesz.'* ³⁸Ez a Mózes az, aki ott volt a pusztában a mi ősapáink népével és azzal az angyallal, aki a Sínai hegyen szólt hozzá. Mózes élő üzeneteket kapott, hogy nekünk adja azokat.

³⁹De ősapáink nem engedelmeskedtek Mózesnek, hanem elutasították őt, és vissza akartak menni Egyiptomba. ⁴⁰Azt mondták Áronnak†: 'Mózes† kivezetett bennünket Egyiptomból, de nem tudjuk, mi történt vele. Ezért készíts nekünk isteneket, hogy azok vezessenek minket.'* ⁴¹Ekkor egy bikaformájú szobrot készítettek, és ajándékokat vittek ennek a bálványának†. Azt ünnepelték, amit a saját kezükkel készítettek. ⁴²Ezért Isten elfordult tőlük, és hagyta, hogy azokat a hamis isteneket imádják, akik az égben vannak. Ez így van megírva a próféták könyvében, ahol Isten ezt mondja:

'Ó Izrael, nem nekem adtál áldozati állatokat és ajándékokat
a pusztában negyven évig,

⁴³ hanem a Molok sátrát, és a te istened,

Romfa, csillag-alakú bálványát hordoztad.

Azokat a bálványokat, akiket magadnak készítettél, és azokat imádtad.

Ezért Babilonon túlra küldelek benneteket!

Ám 5:25–27

⁴⁴A Szent Sátor* ott volt ősapáinkkal a pusztában. Isten megmondta és megmutatta Mózesnek†, hogyan készítse el ezt, és pontosan úgy is

7:28 idézet: 2Móz 2:14. **7:32** idézet: 2Móz 3:6. **7:34** idézet: 2Móz 3:5. 7. 8. 10. **7:35** idézet: 2Móz 2:14. **7:37** idézet: 5Móz 18:15. **7:40** idézet: 2Móz 32:1. **7:44** Szent Sátor Szó szerint: „A Bizonyágtétel Sátora”. Lásd a Szójegyzékben.

készítették el. ⁴⁵Később, Józsué vezetésével ősapáink elfoglalták ezt a földet. Isten kiüzte előlük azokat a népeket, akik itt laktak. Amikor őseink ide költöztek, magukkal hozták ezt a Szent Sátrat is, és az megmaradt egészen Dávid király† idejéig. ⁴⁶Dávid nagyon kedves volt Istennek. Azt kérte Istentől, hogy templomot építhessen neki, a Jákób Istenének. ⁴⁷Mégis Salamon építette fel a Templomot.

⁴⁸De a Magasságos Isten nem olyan templomban lakik, amit emberek építenek. Amint a próféta* is mondja:

‘Azt mondja Isten:

⁴⁹ A Menny az én trónom,

és a Földön pihen meg lábam.

Miféle házat építhetnétek nekem,

vagy milyen helyet, ahol megpihenhetnék?

⁵⁰ Talán nem az én kezem teremtette mindezeket?”

Ézs 66:1–2

⁵¹István így folytatta: „Nem adtátok oda szívetekeket Istennek! Nem hallgattatok rá! Mindig ellenkeztetek a Szent Szellemmel!† Őseitek is ezt tették, és ti éppen olyanok vagytok, mint ők! ⁵²Volt-e olyan próféta†, akit nem bántottak ősapáitok? Ezek a próféták előre megmondták, hogy el fog jönni az „Igazságos”. Ősapáitok megölték a prófétákat. Most pedig elárultátok, és meggyilkoltátok őt is, az „Igazságost” (Jézust). ⁵³Ti vagytok, akik a Törvényt angyalok segítségével kaptátok, és mégsem engedelmesskedtetek neki!”

Istvánt megkövezik

⁵⁴Amikor ezt a zsidó vezetők hallották, nagyon megharagudtak Istvánra, és a fogukat csikorgatták mérgükben. ⁵⁵István pedig megtelt Szent Szellemmel†, és felnézett a Mennybe. Látta Isten dicsőségét és Jézust, aki Isten jobb oldalán állt. ⁵⁶Felkiáltott: „Nézzétek! Látom a megnyílt Mennyet és az Emberfiát† Isten jobb oldalán!”

⁵⁷Erre mind kiabálni kezdtek, befogták a fülüket, és Istvánra rohantak. ⁵⁸Kilökdösték a városon kívülre, és kövekkel dobálták, hogy megöljék. A tanúk egy Saul nevű fiatalember lábához tették a köpenyüket. ⁵⁹Miközben hullottak rá a kövek, István így imádkozott: „Uram, Jézus, vedd magadhoz lelkemet!” ⁶⁰Majd térdre esett, és hangosan kiáltotta: „Uram, bocsásd meg nekik ezt a bűnt!” Miután ezt mondta, meghalt.

8^{1–3}Azután néhány istenfélő férfi eltemette, és megsiratta Istvánt.

A jeruzsálemi közösséget üldözik

Saul is jónak tartotta, hogy Istvánt megölték. Azon napon az emberek a tanítványok ellen fordultak, és üldözni kezdték őket. Ezért Jeruzsálemből a tanítványok mind elmenekültek Júdea és Samária vidékére. Csak az apostolok† maradtak Jeruzsálemben. Saul is igyekezett a gyülekezetet† elpusztítani: házról-házra járt, a gyülekezethez tartozó férfiakat és nőket erőszakkal elvitte otthonukból, és börtönbe zárta őket. ⁴A tanítványok pedig Jeruzsálemből minden irányba elmentek, és mindenkinek hirdették az örömhírt†.

7:48 próféta Ézsaiás, aki Isten egyik legnagyobb prófétája volt, Kr.e. 740–700 élt.

Fülöp Samáriában hirdeti az örömhírt

⁵Fülöp* Samária városába ment, és ott Krisztust† hirdette az embereknek. ⁶Sokan hallgatták, és látták a csodákat, amelyeket tett. Mindannyian nagy figyelemmel hallgatták, amit mondott. ⁷Sok emberben gonosz szellemek† voltak. Ezek a gonosz szellemek hangos kiáltással kijöttek az emberekből, és sok béna és nyomorék meggyógyult. ⁸Ezért nagy öröm lett az egész városban.

⁹Volt a városban egy Simon nevű varázsló. Mielőtt Fülöp Samáriába jött volna, ez a Simon a varázslataival már hosszú ideje becsapta az embereket. Az egész városban mindenki csodálta Simont. Ő meg azt mondta magáról, hogy igen nagy hatalma van. ¹⁰Ezért Samáriában a vezetőktől a koldusokig mindenki odafigyelt és hallgatott rá. Úgy nevezték, hogy „Nagyhatalmú”, és azt gondolták, hogy ez az Isten ereje. ¹¹Azért csodálták, és hallgattak rá, mert Simon már régóta becsapta őket a varázslataival. ¹²De amikor Fülöp hirdette nekik az Isten királyi uralmáról és Jézus Krisztusról szóló örömhírt†, az emberek (férfiak és nők is) hittek Fülöpnek, és bemerítkeztek†. ¹³Simon maga is hívő lett, bemerítkezett, és igyekezett mindig Fülöp közelében maradni. Láta a nagy csodákat és jeleket, amelyek Fülöp által történtek, és a szája is tátva maradt a csodálkozástól.

¹⁴Közben Jeruzsálemben meghallották az apostolok†, hogy Samária lakosai befogadták az Isten beszédét. Ezért Pétert és Jánost Samáriába küldték. ¹⁵Amikor ők ketten megérkeztek, imádkoztak a samáriai hívőkért, hogy azok is kapják meg a Szent Szellemet†. ¹⁶Ezek a hívők már bemerítkeztek† az Úr Jézus nevébe, de a Szent Szellem még nem szállt le rájuk. ¹⁷Amikor Péter és János rátették a kezüket* a samáriai hívőkre, azok is megkapták a Szent Szellemet.

¹⁸Simon látta, hogy akire az apostolok† ráteszik a kezüket, azok megkapják a Szent Szellemet†. Ezért pénzt akart adni az apostoloknak, és azt mondta: ¹⁹„Adjátok nekem is ezt a hatalmat, hogy ha valakire ráteszem a kezem, az megkapja a Szent Szellemet!”

²⁰Péter erre így válaszolt: „Pusztulj el örökre te is, meg a pénzed is, mert azt gondoltad, hogy Isten ajándékát pénzért megveheted! ²¹Te nem kaphatod meg ezt, mert a szíved nem tiszta Isten előtt! ²²Változtasd meg gondolkodásodat és egész életedet! Hagyd el gonoszságodat, és imádkozz az Úrhoz! Akkor talán megbocsátja neked, hogy ezt gondoltad, ²³mert úgy látom, egészen tele vagy keserűséggel, és a bűn uralkodik rajtad.”

²⁴Simon így válaszolt: „Kérlek benneteket, imádkozzatok értem az Úrhoz, hogy ne történjen meg, amit mondtatok!”

²⁵Péter és János hirdették az embereknek mindazt, amit Jézus tett és mondott, azután visszatértek Jeruzsálembe. Út közben sok samáriai faluban is hirdették az örömhírt† az embereknek.

Fülöp bemeríti az etióp minisztert

²⁶Fülöphöz így szólt az Úr egyik angyala: „Készülj fel, és indulj el a déli irányba vezető úton, amely Jeruzsálemből a sivatagon keresztül Gázába visz!”

8:5 Fülöp Nem azonos Fülöp apostollal. Arról van szó, aki a 8:26-ban is szerepel. A 26. versben is.

8:17 rátették kezüket Iyen módon kérték Istent, hogy különlegesen áldja meg ezeket az embereket. Ebben az esetben a Szent Szellemet kérték a számukra.

^{27–28}Fülöp tehát felkészült, és elindult. Útközben látott egy etióp embert, aki eunuch* volt, Kandakénak, Etiópia királynőjének nagy hatalmú minisztere. Őrá bízta a királynő az ország összes kincsét és pénzét. Ez az ember Jeruzsálemből ment hazafelé, Etiópiába. Azért volt Jeruzsálemben, hogy ott Istent imádja. A hintóján ült, és Ézsaiás próféta könyvét olvasta. ²⁹Ekkor a Szent Szellem† ezt mondta Fülöpnek: „Menj oda ahhoz a hintóhoz, és maradj mellette!” ³⁰Amikor Fülöp odafutott a hintóhoz, hallotta, hogy a miniszter Ézsaiás próféta könyvét olvassa. Megkérdezte tőle: „Érted-e, amit olvasol?”

³¹A miniszter így válaszolt: „Hogyan érthetném, ha valaki meg nem magyarázza?” Megkérte Fülöpöt, hogy szálljon fel és üljön mellé. ³²A miniszter éppen azt a részt olvasta, amely így szól:

‘Úgy vezették őt, ahogy a juhot viszik levágni,
és nem szólt egy szót sem, ahogy a bárány is hallgat,
mikor megnyírják.

³³ Megszégyenítették, és igazságtalanul bántak vele.

Elete véget ért a földön, nem fognak beszélni az utódairól.’ Ézs 53:7–8

³⁴A miniszter ekkor így szólt Fülöphöz: „Kérlek, mondd meg, kiről beszél itt a próféta†: saját magáról, vagy valaki másról?” ³⁵Ekkor Fülöp beszélni kezdett. Azzal kezdte, amit a miniszter olvasott, és elmondta neki a Jézusról szóló örömhírt†.

³⁶Amint az úton haladtak, valami vízhez értek, mire a miniszter megszólalt: „Nézd csak, ott a víz! Szeretnék bemelegedni†. Van-e valami akadály?” ^{37*} ³⁸Akkor az etióp miniszter megparancsolta, hogy álljon meg a hintó. Mindketten belementek a vízbe, és Fülöp bemelegítette† a minisztert. ³⁹Amikor feljöttek a vízből, az Úr Szelleme hirtelen elvitte Fülöpöt. A miniszter nem is látta többé, mégis nagyon boldog volt, és folytatta az útját hazafelé. ⁴⁰Fülöp pedig Azótosz városába került. Tovább ment, és útközben minden városban hirdette az embereknek az örömhírt†. Majd Cézarea városába érkezett.

Saul találkozik Jézussal

9¹Jeruzsálemben Saul nagyon haragudott az Úr Jézus tanítványaira, és igyekezett őket megölni. Ezért elment a főpaphoz†, és kérte, hogy írjon leveleket a Damaszkusz városában lévő zsinagógákhoz†. Saulnak az volt a terve, hogy Damaszkuszban is megkeresi a Jézusban hívő zsidókat, férfiakat és nőket is. El akarta fogni, és Jeruzsálemben akarta vinni őket.

³El is indult Jeruzsálemből Damaszkusz felé. Amikor már közel járt Damaszkuszhoz, hirtelen mennyei fény ragyogott fel Saul körül, és ő a földre esett. Azután valakinek a hangját hallotta: „Saul, Saul, miért üldözöl engem?”

⁵Saul megkérdezte: „Ki vagy te, Uram?”

Ő így válaszolt: „Én vagyok az, akit te üldözöl: Jézus. ⁶De most kelj fel, menj be a városba. Ott majd megmondják neked, mit kell tenned.”

8:27 eunuch Olyan férfi, akinek az ivarszervét kivágták. Az uralkodók az ókorban gyakran fontos tisztségeket bízta az ilyen emberekre. **8:37** Néhány régi kéziratban megtalálható a 37. vers: „Fülöp így válaszolt: ‘Ha teljes szívvel hiszel, akkor lehet.’ Erre ő így szólt: ‘Hiszem, hogy Jézus Krisztus az Isten Fia.’”

⁷Az emberek, akik Saullal utaztak, úgy meglepődtek, hogy egy szót sem tudtak szólalni. Csak álltak, mert a hangot ugyan hallották, de nem láttak senkit. ⁸Saul felállt a földről, de mikor a szemét kinyitotta, semmit sem látott. Ekkor kézen fogták, és úgy vezették Damaszkuszba. ⁹Ezután még három napig nem látott, és nem evett, nem ivott semmit.

¹⁰Élt Damaszkuszban egy Anániás nevű tanítvány. Az Úr megszólította őt látomásban: „Anániás!”

Ő így válaszolt: „Itt vagyok, Uram!”

¹¹Az Úr így folytatta: „Kelj fel, menj el abba az utcába, amelyet Egyenes utcának hívnak. Keresd meg a Júdás* házát. Ott kérdezd meg, hol van az a Saul, aki Tarzusz városából való. Ez az ember most éppen imádkozik, ¹²és látomást lát. Azt látja, hogy egy Anániás nevű ember bemegy hozzá, és ráteszi a kezét, hogy újra lásjon.”

¹³Anániás erre így válaszolt: „Uram, már sokat hallottam erről az emberről, és a sok gonoszságról, amit jeruzsálemi tanítványaid ellen elkövetett. ¹⁴Ide is azért jött, mert megbízást kapott a főpapoktól†, hogy elfogja azokat, akik benned hisznek*.”

¹⁵De az Úr azt mondta Anániásnak: „Menj csak oda, mert én különleges feladatra választottam ki azt az embert: hogy rólam beszéljen a nem zsidó embereknek, királyoknak és Izrael népének. ¹⁶Én magam fogom megmutatni neki, hogy mi mindent kell elszenvednie értem.”

¹⁷Erre Anániás elindult, bement annak a Júdásnak a házába, kezét Saulra tette,* és ezt mondta neki: „Saul testvérem, az Úr Jézus küldött hozzád. Ő az, aki megjelent neked az úton, amikor ide jöttél. Azért küldött, hogy újra lásjon, és a Szent Szellem† betöltsön téged” ¹⁸Abban a pillanatban Saul úgy érezte, hogy egy takaró esik le a szeméről, és újra látott! Majd felkelt, bemerítkezett†, ¹⁹és miután evett valamit, az erejét is visszanyerte.

Saul Damaszkuszban

Ezután Saul egy ideig még a tanítványokkal maradt Damaszkuszban. ²⁰Egyenesen a zsinagógákba† ment, és Jézusról beszélt a zsidóknak. Azt mondta: „Ez a Jézus az Isten Fia”.

²¹Akik hallották Sault, nagyon csodálkoztak, és azt kérdezték: „Nem ő az, aki Jeruzsálemben el akarta pusztítani azokat, akik Jézus nevében hisznek*”? Nem azért jött Damaszkuszba is, hogy elfogja Jézus tanítványait, és a jeruzsálemi főpapokhoz† vigye őket?”

²²De Saul egyre nagyobb erővel bizonyította nekik, hogy Jézus a Krisztus†. Ezért a Damaszkuszban lakó zsidók nem tudtak vitatkozni vele.

^{23–24}Ezután sok nappal a damaszkuszi zsidók elhatározták, hogy megölik Sault. Éjjel-nappal figyelték a város kapuit, hogy ha arra jön, meggyilkolják. ²⁵De Saul megtudta, hogy mire készülnek. A tanítványok egyik éjjel leengedték a városfalon keresztül egy kosárban Sault, aki így elmenekült.

9:11 Júdás Nem azonos egyik Júdás nevű apostollal sem. **9:14** *benned hisznek* Szó szerint: „Akik nevedet hívják segítségül” — vagyis akik Jézust, az Urat imádják, tőle kérnek segítséget, és így fejezik ki, hogy hisznek és bíznak benne. **9:17** *kezét Saulra tette* Ananiás ilyen módon kérte Istent, hogy különlegesen áldja meg Sault, hogy nyerje vissza a látását, és megkapja a Szent Szellemet. **9:21** *Jézus nevében hisznek* Szó szerint: „Akik Jézus nevét hívják segítségül” — vagyis akik Jézust, az Urat imádják, tőle kérnek segítséget, és így fejezik ki, hogy hisznek és bíznak benne.

Saul Jeruzsálemben

²⁶Amikor Saul megérkezett Jeruzsálembé, szeretett volna a tanítványok közé tartozni. De azok mind félték tőle, mert nem hitték el, hogy ő is Jézus tanítványa lett. ²⁷Csak Barnabás barátkozott vele, és elvitte az apostolokhoz[†]. Elmagyarázta nekik, hogyan látta meg Saul az Urat az úton, hogyan szólt hozzá az Úr, és hogy Damaszkuszban Saul milyen bátran beszélt Jézus nevében.

²⁸Így azután Saul is a tanítványok közé tartozott, szabadon járt-kelt Jeruzsálemben, és bátran beszélt az Úr nevében. ²⁹Gyakran beszélgetett, sőt vitatkozott a görögül beszélő zsidókkal. Azok pedig meg akarták ölni. ³⁰Amikor a testvérek ezt megtudták, elvitték Sault Cézárea városába, és onnan továbbküldték Tarzuszba.

³¹Ebben az időben egész Júdeában, Galileában és Samáriában nyugalma volt a Jézusban hívők gyülekezetének[†]. Isten megerősítette őket. Egész életükkel tisztelték az Urat, a Szent Szellem[†] pedig bátorította és segítette őket. Ezért egyre többen csatlakoztak a gyülekezethez.

Éneász csodálatos gyógyulása

³²Péter bejárta a Jeruzsálem környékén lévő városokat. Eközben meglátogatta a Lidda városában élő hívőket* is. ³³Ott talált egy Éneász nevű béna embert, aki már nyolc éve ágyban fekvő beteg volt. ³⁴Péter így szólt hozzá: „Éneász, Jézus Krisztus meggyógyít téged! Kelj fel, és tedd rendbe az ágyadat!” Erre Éneász azonnal felkelt. ³⁵Lidda és Sáron lakói mind látták, hogy Éneász meggyógyult, és hittek az Úrban.

Péter imádságára Tábita feltámad

³⁶Joppében élt egy Tábita nevű tanítvány (akinek a neve görögül Dorkász, vagyis zerge). Ez az asszony mindig jót tett mindenkivel, és sokszor adott pénzt a szegényeknek. ³⁷Azokban a napokban Tábita megbetegedett, és meg is halt. A holttestét megmosták, és az emeleti szobában fektették le. ³⁸Joppé közel volt Liddához. Ezért amikor a tanítványok meghallották, hogy Péter Liddában van, elküldtek hozzá két férfit. Ezt üzenték Péternek: „Kérünk, azonnal jöjj át hozzánk!” ³⁹Péter fel is készült, és elment velük. Amikor megérkezett Liddába, bevezették őt abba a felső szobába, ahol Tábita holtteste feküdt. A síró özvegyasszonyok mind körülállták Pétert, és mutogatták neki azokat a ruhákat, amiket még Tábita készített, amíg velük volt. ⁴⁰Péter ekkor mindenkit kiküldött a szobából, letérdelt és imádkozott. Azután a holttesthez fordult, és azt mondta: „Tábita, kelj fel!” Az asszony kinyitotta a szemét, és amikor meglátta Pétert, felült. ⁴¹Péter megfogta a kezét, és segített neki felkelni. Majd behívta a hívőket és az özvegyasszonyokat a szobába. Megmutatta nekik, hogy Tábita él. ⁴²Ennek az eseménynek elterjedt a híre egész Joppében, és sokan hittek az Úrban. ⁴³Péter ezután még sokáig Joppében maradt egy Simon nevű bőrműves mesternél.

Péter Kornéliusz házában

10¹Cézárea városában élt egy Kornéliusz nevű katonatiszt. A Római Hadsereg „Itáliai” ezredében szolgált, százados volt a rangja. ²Jó és

9:32 hívőket Szó szerint: „szenteket”. Így nevezték azokat, akik Jézusban hittek. A 41. versben is.

istenfélő ember volt, és egész családjával együtt az igaz Istent imádta. Sokszor adott pénzt a szegényeknek, és állandóan Istenhez imádkozott. ³Egyik délután három óra körül látomást látott. Világosan látta, amint Isten egyik angyala bejött hozzá, és azt mondta: „Kornéliusz!”

⁴Kornéliusz rémülten nézett rá és így szólt: „Mit kívánsz, Uram?”

Az angyal így folytatta: „Isten meghallgatta imádságaidat, és látta, amikor pénzt adtál a szegényeknek. ⁵Most küldj embereket Joppéba, hogy hívják ide Simont, akit Péternek is hívnak. ⁶Ez a Péter vendég egy Simon nevű bőrműves mester házában, a tenger partján.” ⁷Ezzel az angyal, aki beszélt vele, elment. Kornéliusz magához hívta két szolgáját és egy katonát a saját közeli segítői közül. Ez a katona is istenfélő ember volt. ⁸Mindent elmondott nekik, és elküldte őket Joppéba.

⁹Másnap délben Kornéliusz emberei már a város felé közeledtek. Ugyanakkor Péter — Simon bőrműves házában — felment a ház lapos tetejére imádkozni. ¹⁰Közben megéhezett, és szeretett volna enni valamit. Amíg az ebédet készítették, Péter látomást látott. ¹¹Látta, hogy megnyílik az ég, és valami lepedőhöz hasonló ereszkedik le. Négy sarkánál fogva a földre eresztették. ¹²Mindenféle állat volt benne: négy lábúak, csúszómászók és madarak. ¹³Azután egy hangot hallott: „Kelj fel Péter, vágd le őket, és egyél belőlük!”

¹⁴Péter így válaszolt: „Soha nem tennék ilyet, Uram! Nem ettem én soha olyat, amit nekünk nem szabad megennünk, vagy ami nem „tisztá”!

¹⁵Akkor az a hang másodszor is szólt hozzá: „Isten ezeket „tisztává” tette, ezért ne tekintsd szentségtelennek!” ¹⁶Ez összesen háromszor történt meg, majd az egész felemelkedett az égbe.

¹⁷Péter még azon gondolkodott, mit jelenthet ez a látomás, amikor odaértek azok az emberek, akiket Kornéliusz küldött. Simon mester házát keresték, ott álltak a kapu előtt. ¹⁸Bekiáltottak, és megkérdezték, van-e ott egy Simon nevű vendég, akit Péternek hívnak.

¹⁹Péter eközben még mindig a látomáson gondolkodott, amikor így szólt hozzá a Szent Szellem: „Figyelj rám! Három ember keres téged. ²⁰Kelj fel, menj le hozzájuk. Én küldtem őket, ezért ne kérdezz semmit, csak menj el velük.” ²¹Péter lement, és így szólt az emberekhez: „Én vagyok az, akit kerestek. Mondjátok el, miért jöttetek!”

²²Ők így feleltek: „Kornéliusz százados küldött bennünket, aki igaz, istenfélő ember, és akiről az egész zsidó nép jó véleménnyel van. Egy szent angyal mondta neki látomásban, hogy hívjon meg téged a házába, és hallgassa meg, amit mondasz.” ²³Péter ekkor behívta az embereket, és azok ott maradtak éjszakára.

Másnap Péter felkészült, és elment velük. Néhány testvér is elkísérte Pétert. ²⁴A következő nap megérkeztek Cézáréába. Közben Kornéliusz összehívta a rokonait és legjobb barátait, és együtt várták Pétert. ²⁵Amikor Péter belépett a házba, Kornéliusz elébe ment, és leborult a lába előtt, hogy imádjá. ²⁶Péter azonban felemelte, és azt mondta: „Állj fel, hiszen én is csak ember vagyok!” ²⁷Azután beszélgetni kezdtek, és beljebb mentek a házba. Amikor Péter meglátta a sok embert, akik összegyűltek, ²⁸így szólt hozzájuk: „Tudjátok, hogy nekünk, zsidóknak, tilos a nem zsidókkal barátkozni, vagy meglátogatni őket. Isten azonban megmutatta nekem,

hogy senkit ne utasítsak vissza. ²⁹Ezért amikor elhívtatok engem, nem vitatkoztam, hanem eljöttem. Most viszont hadd kérdezzem meg, miért hívtatok ide.”

³⁰Kornéliusz így válaszolt: „Négy nappal ezelőtt ugyanebben az időben, délután három órakor a házamban imádkoztam. Hirtelen megállt előttem egy férfi, fénylő ruhában, ³¹és azt mondta: ‘Kornéliusz, Isten meghallgatta imádságaidat, és látta, amikor pénzt adtál a szegényeknek. ³²Most tehát küldj embereket Joppéba, hogy hívják ide Simont, akit Péternek is hívnak. Ő egy Simon nevű bőrműves mesternél lakik, akinek háza a tenger mellett van!’ ³³Ezért azonnal hozzád küldtem az embereimet. Te pedig jól tetted, hogy eljöttél. Most tehát mindannyian itt állunk Isten előtt, hogy meghallgassunk téged: mondj el nekünk mindent, amit az Úr parancsolt neked.”

Péter beszéde Kornéliusz házában

³⁴Péter ekkor beszélni kezdett: „Most már igazán értem, hogy Isten előtt mindenki egyforma. Ő nem kivételezik senkivel. ³⁵Ha valaki tiszteli Istent, és azt teszi, ami igaz és jó, akkor azt az embert Isten elfogadja, bármelyik néphez tartozik is. ³⁶Isten üzent Izrael népének. Ez az üzenet az örömhír[†], ami arról szól, hogy Jézus Krisztus által kaphatunk békességet. Mert Jézus Krisztus az Úr mindenki fölött. ³⁷Ti ismeritek azokat a dolgokat, amelyek egész Júdeában történtek. Ezek Galileában kezdődtek, azután a bemerítés[†] után, amelyet János[†] tanított. ³⁸Hallottatok a Názáret városából való Jézusról is. Ezt a Jézust Isten maga tette Krisztussá: betöltötte a Szent Szellemmel[†], és hatalmat adott neki. Tudjátok, hogy Jézus mindenfelé járt, sok jót tett az emberekkel, és meggyógyította azokat, akiket a Sátán az uralma alatt tartott. Ez bizonyította, hogy Isten Jézussal volt. ³⁹Mi láttuk mindazt, amit Jézus a zsidók országában és Jeruzsálemben tett, és bizonyítjuk, hogy mindez igaz. Azután Jézust keresztfára szegezve megölték, ⁴⁰de Isten a harmadik napon feltámasztotta, és világosan megmutatta őt az embereknek. ⁴¹Nem mindenkinek, csak azoknak, akiket Isten előre kiválasztott, hogy Jézus feltámaszásáról a többieknek beszéljenek. Mi vagyunk ezek a kiválasztott emberek, akik együtt ettünk és ittunk Jézussal, miután feltámadt a halálból. ⁴²Ő parancsolta meg nekünk, hogy mondjuk el mindenkinek, és bizonyítsuk ezt: Isten Jézust választotta ki, hogy bíró legyen minden élő és halott ember fölött. ⁴³A próféták[†] is mind róla beszéltek. Azt mondták, hogy Isten mindazoknak megbocsátja a bűneit Jézus neve által, akik hisznek Jézusban.

A Szent Szellem leszáll a nem zsidó hívőkre is

⁴⁴Miközben Péter még beszélt, a Szent Szellem[†] leszállt mindenkire, akik Pétert hallgatták. ⁴⁵A zsidó hívők, akik Péterrel együtt jöttek, csodálkoztak, hogy Isten a nem zsidóknak is adta a Szent Szellem ajándékát. ⁴⁶Mert hallották, hogy azok más nyelveken szólnak, és Istent dicsérik. Ekkor Péter azt mondta: ⁴⁷„Senki sem tilthatja meg ezeknek az embereknek, hogy bemerítkezzenek[†]. Hiszen ők is ugyanúgy megkapták a Szent Szellemet, mint mi!” ⁴⁸Így azután Péter megparancsolta, hogy Kornéliusz meg a rokonai és barátai mind merítkezzenek be Jézus Krisztus nevébe. Így is történt. Azok pedig kérték Pétert, hogy maradjon velük még néhány napig.

Pétert kikérdezik Jeruzsálemben

11 ¹Az apostolok[†] és a Júdeában élő testvérek megtudták, hogy nem zsidó emberek is elfogadták Isten üzenetét. ²Azután Péter felment Jeruzsálembé. Ott egyes zsidó hívők* így vádolták Pétert: ³„Nem zsidó emberek házába mentél be, és még együtt is ettél velük!”

⁴Péter ekkor részletesen elmondta nekik, hogy mi történt: ⁵„Joppében voltam és imádkoztam, amikor hirtelen látomást láttam. Egy nagy lepedő ereszkedett le az égből négy sarkánál fogva, és leszállt hozzám a földre. ⁶Belenéztem, és mindenféle állatot láttam benne. Voltak ott mindenféle vadállatok, négy lábúak, földön csúszó állatok és madarak is. ⁷Majd egy hangot hallottam, amely így szólt: ‘Kelj fel, Péter, vágd le őket, és egyél belőlük!’ ⁸Mire én azt válaszoltam: ‘Soha nem tennék ilyet, Uram! Nem ettem én soha olyat, amit nekünk nem szabad megennünk, vagy ami nem „tisztá”!’ ⁹Ekkor másodszor is megszólalt a hang a Mennyből: ‘Isten ezeket „tisztává” tette, ezért ne tekintsd szentségtelennek!’ ¹⁰Ez összesen háromszor történt meg, majd az egész felemelkedett az égbe. ¹¹Ebben a pillanatban három ember érkezett a házhoz, ahol vendég voltam. Cézáréából jöttek értem. ¹²A Szent Szellem[†] azt mondta, hogy nyugodtan menjek velük. Ez a hat testvér is velem jött Cézáréába. Amikor megérkeztünk annak az embernek a házába, ¹³ő elmondta, hogy egy angyalt látott. Az angyal a házában állt, és azt mondta neki: ‘Küldj embereket Joppéba, és hívasd el Simont, akit Péternek is hívnak!’ ¹⁴Ő majd elmondja neked azokat, amik által megmenekülsz te is, és egész családod is’. ¹⁵Amikor beszélni kezdtem hozzájuk, leszállt a Szent Szellem ezekre az emberekre is, éppen úgy, ahogyan először ránk is.* ¹⁶Ekkor visszaemlékeztem arra, amit az Úr mondott, hogy: ‘János vízbe merített be, de ti Szent Szellembe fogtok bemerítkezni[†].’ ¹⁷Isten nekik is ugyanazt az ajándékot adta, mint nekünk, amikor hittünk az Úr Jézus Krisztusban. Akkor hogyan állhattam volna Isten útjába?!”

¹⁸Amikor a zsidó hívők meghallották ezt, nem vitatkoztak tovább, hanem dicsérték Istent. Azt mondták: „Ezek szerint Isten a nem zsidóknak is megadta, hogy megváltozzon a gondolkodásuk és az életük, és hogy örök életük legyen!”

Az örömhír a nem zsidókat is eléri

¹⁹Miután Istvánt megölték, a hitetlenek a hívők ellen támadtak, és üldözték[†] őket. Ezért a hívők minden irányba elmenekültek Jeruzsálemből. Eljutottak egészen Föníciáig, Ciprusig és a szíriai Antiókhia városába. Mindenhol hirdették az örömhírt[†], de csak a zsidóknak. ²⁰A hívők között azonban voltak Ciprus szigetéről és Cirénéből származók is. Amikor ezek a szíriai Antiókhiaiba értek, a görögöknek* is hirdették az Úr Jézusról szóló örömhírt. ²¹Az Úr hatalma volt velük, így nagyon sokan a görögök közül is megváltoztatták a gondolkodásukat és életüket, és hittek az Úrban.

²²Amikor ennek híre eljutott a jeruzsálemi gyülekezetbe[†], Barnabást elküldték a szíriai Antiókhiaiba. ²³Amikor megérkezett, látta, milyen

11:2 zsidó hívők Szó szerint: „a körülmetéltek közül valók”. Ez valószínűleg olyan zsidókat jelent, akik hittek Jézusban, de azt gondolták, hogy Jézus minden követőjének Mózes Törvénye szerint kell élnie, beleértve a körülmetélést is. Lásd Gal 2:12. **11:15 először ránk is** Vagyis Pünkösöd napján, amikor a Szent Szellem leszállt a tanítványokra. Lásd ApCsel 2. **11:20 görögök** Egyes kéziratokban: „hellenisták”, azaz olyan zsidók, akik tudtak görögül, és a görög kultúra hatása alatt éltek.

erőteljesen működik Isten kegyelme. Ezért nagyon megörült, és biztatta az antiókhiai hívőket, hogy maradjanak hűségesek az Úrhoz teljes szívükből. ²⁴Barnabás jó ember volt, telve Szent Szellemmel[†] és hittel. A szíriai Antiókhiaiban sok-sok ember kezdte követni az Urat.

²⁵Barnabás ezután Tarzuszba ment, hogy Sault megkeresse. ²⁶Amikor rátalált, elvitte a szíriai Antiókhia városába. Egy évig maradtak ott a gyülekezetben, és nagyon sok embert tanítottak. Jézus tanítványait itt nevezték először keresztényeknek.

²⁷Ebben az időben néhány próféta[†] érkezett Jeruzsálemből a szíriai Antiókhiaiba. ²⁸Egyikük, akit Agabosznak hívtak, felállt, és a Szent Szellem[†] által előre megmondta, hogy mi következik: nagy éhség lesz az egész világon. Ez Claudius császár idejében így is történt. ²⁹Erre minden tanítvány elhatározta, hogy segít a Júdeában élő testvéreknek. Mindenki igyekezett annyi pénzt adni, amennyit csak tudott. ³⁰Ezt összegyűjtötték, és rábízták Barnabásra és Saulra, hogy vigyék el a júdeai gyülekezetek[†] vezetőinek[†].

Heródes király üldözi a jeruzsálemi közösséget

12 ¹Ebben az időben Heródes[†] király üldözni kezdte a gyülekezet[†] egyes tagjait. ²Megparancsolta, hogy karddal öljék meg Jakab apostolt, János testvérét. ³Heródes látta, hogy a jeruzsálemi zsidók örülnek Jakab halálának, ezért megparancsolta, hogy Péter apostolt is fogják el. Mindez a kovásztalan kenyerek ünnepén[†] történt. ⁴Pétert elfogták és börtönbe zárták. Heródes tizenhat katonát rendelt az őrzésére. Az volt a terve, hogy majd a Pászká ünnep[†] után állítja a nép elé, és akkor ítélik felette. ⁵Pétert tehát börtönben tartották, de a gyülekezet állandóan imádkozott érte Istenhez.

Pétert az angyal kiszabadítja a börtönből

⁶Azon az éjszakán Péter a börtönben aludt két katona között. Két láncsal volt megkötözve. A börtön kapui előtt is katonák őrködtek. Heródes[†] másnap reggel akart Péter felett ítélni. ⁷Hirtelen világosság fénylett a börtönben. Megjelent az Úr egyik angyala, meglökte Péter oldalát, és felébresztette: „Kelj fel gyorsan!” Ekkor a láncok leestek Péter kezéről. ⁸„Öltözz fel, és vedd fel a cipődet is! Vedd magadra a köpenyed, és gyere utánam!”—mondta az angyal. ⁹Péter felöltözött, és követte az angyalt, de nem tudta, hogy amit az angyal tesz, az valóság. Azt gondolta, hogy csak látomást lát. ¹⁰Elmentek az első, majd a második őrség mellett is. Amikor elértek a vaskapuhoz, amely a városba vezet, a kapu magától kinyílt előttük. Így az utcára jutottak. Egy darabig együtt mentek, majd az angyal hirtelen eltűnt.

¹¹Péter csak ekkor értette meg, mi történt vele. Ezt mondta: „Most már igazán látom, az Úr értem küldte angyalát, hogy kiszabadítson Heródes[†] hatalmából. A zsidók rosszat akartak nekem, és remélték, hogy az meg is fog történni. De Isten ezektől is megszabadított.

¹²Amikor ezt Péter megértette, Mária házához ment, ahol sokan együtt imádkoztak. Mária János anyja volt. Jánost Márknak is hívták. ¹³Péter kopogtatott a kapun, mire kijött a házból egy Rodé nevű szolgálólány. ¹⁴Amikor Péter hangját felismerte, örömeiben ki sem nyitotta a kaput, hanem visszafutott a házba. Mondta a többieknek, hogy Péter áll a kapu

előtt. ¹⁵De azok azt mondták: „Bolond vagy!” Mikor Rodé továbbra is azt mondta, hogy valóban Péter van ott, ezt válaszolták: „Biztosan Péter angyala az.”

¹⁶Közben Péter egyre csak zörgette a kaput. Mikor végre kinyitották, látták, hogy valóban ő az, és nagyon elcsodálóztak. ¹⁷Péter intett nekik, hogy csendesedjenek le, majd elmagyarázta, hogyan szabadította ki a börtönből az Úr. Azután azt mondta: „Ezt mondjátok el Jakabnak és a testvéreknek is!” Ezután elment egy másik helyre.

¹⁸Másnap reggel a börtönben őrködő katonák között nagy zűrzavar támadt, mert nem értették, hová tűnt Péter. ¹⁹Heródes[†] elküldte őket, hogy keressék meg, de sehol sem találták. Akkor Heródes kikérdezte az őrköt, majd megparancsolta, hogy végezzék ki őket.

Heródes király halála

Ezután Heródes[†] Júdeából Cézarea városába utazott, és egy ideig ott is maradt. ²⁰Tírusz[†] és Szidón[†] városának lakóira Heródes nagyon haragudott. De azok elküldtek a királyhoz egy csoportot, amelyben mind a két városból voltak emberek. Békét akartak kötni Heródessele, mert országuk Heródes országából vásárolta az élelmiszert. Rábeszélték Heródes személyes szolgáját, akit Blásztusznak hívtak, hogy segítsen nekik.

²¹A király elhatározta, hogy egy bizonyos napon fog találkozni a tíruszi és szidóni emberek csoportjával. Azon a napon gyönyörű királyi ruhában a trónra ült, és nagy beszédet tartott. ²²Az emberek így kiabáltak: „Ez Isten szava, nem emberé!” ²³Heródes elfogadta ezt a dicséretet, és nem Istennek adta a dicsőséget. Ezért az Úr egyik angyala azonnal megbüntette: a király testét belülről férgek ették meg, és meghalt.

²⁴Isten beszéde azonban egyre jobban terjedt az emberek között, és a Jézusban hívők csoportja egyre növekedett.

²⁵Miután Barnabás és Saul befejezték a feladatukat Jeruzsálemben, visszatértek a szíriai Antiókhia városába. Magukkal vitték Jánost, akit Márknak is neveztek.

Barnabást és Sault a Szent Szellem a nem zsidó népekhez küldi

13 ¹A szíriai Antiókhia gyülekezetében[†] volt néhány próféta[†] és tanító: Barnabás, Simeon (akit Nigernek is neveztek), Lucius (aki Ciréne városából jött), Manaén (aki együtt nevelkedett Heródes királlyal), és Saul. ²Amikor ezek a az emberek az Úrnak szolgáltak és böjtöltek, így szólt hozzájuk a Szent Szellem[†]: „Válasszatok külön nekem Barnabást és Sault! Én választottam ki őket, hogy elvégezzenek egy különleges feladatot.

³Ezért, miután újra böjtöltek és imádkoztak, Barnabásra és Saulra tették kezüket,* és elküldték őket, hogy teljesítsék azt a feladatot.

Barnabás és Saul Ciprus szigetén

⁴Barnabás és Saul, miután ilyen módon kiküldte őket a Szent Szellem[†], elindultak. Először Szeleukia kikötőjébe mentek, ahol hajóra szálltak, és

13:3 tették a kezüket Ilyen módon kérték Istent, hogy különlegesen áldja meg ezeket az embereket. Ebben az esetben a küldetésükhöz szükséges erőt kérték a számukra.

Ciprus szigetére utaztak. ⁵Amikor Szalamisz városába értek, a zsidók zsinagógáiba[†] mentek, és hirdették az Isten üzenetét. János is velük volt: segített Barnabásnak és Saulnak.

⁶Azután bejárták Ciprus szigetét egészen Páfosz városáig. Ott találkoztak egy zsidó származású varázslóval, akit Bar-Jezusnak, görögül Elimásznak hívtak. Ez hamis próféta[†]volt, ⁷és igyekezett mindig a kormányzó, Szergiusz Paulusz közelében maradni. A kormányzó nagyon okos ember volt, és meghívta Barnabást és Sault, hogy neki is mondják el Isten üzenetét. ⁸Barnabás és Saul el is mentek, de Elimász, a varázsló ellenkezett és vitatkozott velük, sőt a helytartót is igyekezett rábeszélni, hogy ne higgyen Jézusban. ⁹Ekkor Sault, akit Pálnak is hívtak, betöltötte a Szent Szellem[†], egyenesen Elimászra nézett, és így szólt: ¹⁰„Te, aki a Gonosz fia, és minden jónak ellensége vagy! Mindenféle hazugsággal és csűrés-csavarással vagy tele! Hát már sohasem hagyod abba, hogy az Úr igazságát hazugságnak monddad?! ¹¹Most figyelj ide! Az Úr keze megérint téged, megvakulsz, és egy ideig nem látod a Napot.”

Abban a pillanatban sötétség borult Elimászra. Körbe-körbe járkált, hogy keressen valakit, aki kézenfogva vezeti. ¹²A helytartó látta, mi történt, és hitt Jézus Krisztusban, és csodálkozott az Úrról szóló tanításon.

Pál (Saul) és Barnabás a pizidiai Antiókiában

¹³Ezután Pál és társai tovább hajóztak Páfoszból. Perga városában szálltak partra, amely Pamfilia vidékén van. Itt János Márk elvált tőlük, és visszatért Jeruzsálembe. ¹⁴A többiek tovább mentek a pizidiai Antiókhia városába. Amikor eljött a szombat[†], Pál és Barnabás bementek a zsinagógába[†], és leültek. ¹⁵A Törvény és a próféták írásainak felolvasása után a zsinagóga vezetői azt üzenték nekik: „Testvérek, most szóljatok, ha akartok valamit mondani, ami javunkra válik!”

Pál beszéde az antiókhiai zsinagógában

¹⁶Ekkor Pál felállt, intett a kezével,* és így szólt: „Hallgassatok meg engem, Izraeli férfiak, és ti nem zsidók, akik féltitek az Istent! ¹⁷Izrael Istene kiválasztotta ősapáinkat. Ő tette naggyá népünket, amíg Egyiptom földjén éltek. Ő vezette ki onnan őket nagy hatalmával. ¹⁸Ezután körülbelül negyven éven keresztül türelmesen bánt velük a pusztában. ¹⁹Isten hét népet pusztított ki Kánaánból, és azt a földet Izrael fiainak adta örökségül. ²⁰Mindez körülbelül négyszázötven év alatt történt.

Ezután vezetőket adott nekik egészen Sámuel[†] próféta idejéig. ²¹Ekkor a nép királyt kért Istentől, aki Sault adta nekik, aki negyven évig uralkodott. Saul Kis fia volt, és Benjamin törzséből származott. ²²Azután Isten Saul királytól elvette a királyságot, és Dávidot[†] tette királlyá. Róla ezt mondta Isten: ‘megtaláltam Dávidot, Jessze fiát, akit szeretek, ő majd mindent megtesz, amit mondok neki.’ ²³Ennek a Dávidnak az utódai közül való a Megmentő, akit Isten Izraelnek küldött, ahogyan ezt megígérte. Ez a Megmentő nem más, mint Jézus! ²⁴Jézus megérkezése előtt János[†] mondta egész Izrael népének, hogy változtassák meg gondolkozásukat és életüket, és merítkezzenek be[†]. ²⁵Amikor János befejezte a feladatát, ezt mondta: ‘Mit

13:16 *intett a kezével* Ezzel jelezte, hogy szeretne mondani valamit.

gondoltok rólam, ki vagyok én? Nem én vagyok a Krisztus†! Ő majd csak ezután fog jönni. De én még arra sem vagyok méltó, hogy a cipőjét levegyem a lábáról.’

²⁶Testvéreim, akik Ábrahám† szarmaztok, és ti nem zsidók, akik imádjátok Istent, a megmenekülésnek ez az üzenete nekünk szól. ^{27–28}Jeruzsálem lakói és a nép vezetői nem értették meg, hogy Jézus a Megmentő, és elítélték őt. Bár nem tudtak Jézus ellen semmi olyat mondani, amiért meg kellett volna halnia, mégis azt kérték Pilátustól, hogy ítélje halálra, és öljék meg. Így azután megtörtént minden, amit a próféták† előre megmondtak és leírtak, és amit a zsidók minden szombaton† felolvasnak a zsinagógákban. ²⁹Miután megtették mindazt, amit az Írások† előre megírtak róla, Jézus holttestét levették a keresztről, és sírba helyezték. ³⁰De Isten feltámasztotta őt a halálból! ³¹Ezután sok napon látták a feltámadt Jézust azok az emberek, akik Galileából vele együtt mentek fel Jeruzsálembe. Ezek az emberek most is bizonyítják az egész nép előtt, hogy ez igaz. ^{32–33}Isten ígéreteket tett a mi ősapáinknak.

Mi azt az örömhírt† mondjuk nektek, hogy ezeket az ígéreteket Isten most nekünk, az ő gyermekeiknek teljesítette be. Még pedig azzal, hogy Jézust a halálból feltámasztotta, ahogyan ez meg van írva a második zsoltságban:

‘Te vagy az én fiam, ma lettem az édesapád.’ Zsolt 2:7

³⁴Isten valóban feltámasztotta Jézust! Ő már soha többé nem fog meghalni! Erről így szólt Isten:

‘Nektek fogom beteljesíteni azokat a szent és biztos ígéreteket, amelyeket Dávidnak† tettem.’ Ézs 55:3

³⁵Egy másik helyen meg azt mondja:

‘Nem engeded, hogy szented teste a sírban pusztuljon el.’ Zsolt 16:10

³⁶Dávid† Isten akarata szerint szolgált, amíg élt. Azután meghalt, eltemették ősei mellé, és teste bizony el is pusztult a sírban. ³⁷De Jézus, akit Isten feltámasztott a halálból, nem pusztult el a sírban! ^{38–39}Testvéreim, kérlek, értsétek meg, azt hirdetjük nektek, hogy Isten Jézus által kínálja fel nektek a bűneitek megbocsátását. És hirdetjük, hogy Jézus az, aki megszabadítja azokat, akik hisznek benne. Igen, megszabadítja őket mindazokból a dolgokból, amikből Mózes Törvénye nem tudott bennünket megszabadítani. ⁴⁰De jól vigyázzatok! Nehogy veletek történjen meg, amit a próféták† mondtak:

⁴¹ ‘Figyeljete csak, ti akik lenézitek a többieket,
Csodálkozzatok, és pusztuljatok el,
mert olyan dolgot tesztek napjaitokban,
amit soha el nem hinnétek, ha valaki mondaná nektek.’” Hab 1:5

⁴²Amikor Pál és Barnabás kimentek a zsinagógából†, a nem zsidók kérték őket, hogy a következő szombaton† nekik is beszéljenek ezekről a dolgokról. ⁴³Amikor az emberek hazamentek a zsinagógából, sok zsidó és istenfélő prozelita† követte Pált és Barnabást. Ők pedig beszéltek velük, és bízatták őket, hogy továbbra is Isten kegyelmében éljenek.

Pál és Barnabás a nem zsidókhoz fordul

⁴⁴A következő szombaton[†] a városból majdnem mindenki összegyűlt, hogy hallgassa Isten üzenetét. ⁴⁵Amikor a zsidók látták, hogy milyen sok nem zsidó ember jött el, nagyon féltékenyek és irigyek lettek. Káromkodtak, és ellenkeztek Pállal. ⁴⁶Ekkor Pál és Barnabás bátran ezt mondták nekik: „Szükséges volt, hogy először nektek mondjuk el Isten üzenetét. De ha ti visszautasítjátok, és nem kell nektek az örök élet, akkor a nem zsidó népekhez fordulunk. ⁴⁷Mert ezt parancsolta nekünk az Úr:

‘Világossággá tettelek téged a nem zsidó népek számára,
 hogy megmutasd a szabadulás útját minden népnek
 az egész Földön.’”

Ézs 49:6

⁴⁸Amikor ezt a nem zsidók hallották, nagyon megörültek, és dicsérték az Úr beszédét. Azok az emberek, akiket Isten kiválasztott az örök életre, hittek az Úr üzenetében.

⁴⁹Isten üzenete így sok emberhez eljutott azon a vidéken. ⁵⁰A nem hívő zsidók azonban Pál és Barnabás ellen uszították az előkelő és vallásos asszonyokat, és a város vezetőit. Ezek Pál és Barnabás ellen támadtak, és kizavarták őket a városból. ⁵¹Ekkor Pál és Barnabás még a port is lerázták a lábukról,* és tovább mentek Ikóniumba. ⁵²Antiochiában azonban Jézus tanítványait betöltötte az öröm és a Szent Szellem[†].

Pál és Barnabás Ikóniumban

14 ¹Pál és Barnabás Ikóniumban is elment a zsidók zsinagógájába[†]. Ott úgy beszéltek, hogy sok zsidó és görög is hinni kezdett Jézusban. ²De azok a zsidók, akik nem hittek, a hívők ellen uszították a nem zsidókat. ³Pál és Barnabás mégis sokáig ott maradt, és bátran beszélt az Úrról és kegyelméről. Az Úr pedig bebizonyította, hogy amit Pálék mondtak, az igaz: jeleket és csodákat tett az apostolok által. ⁴A város lakói emiatt két csoportra váltak szét. Az egyik csoport a zsidók mellett volt, a másik az apostolok mellett.

⁵Az a csoport, amelyik Pálék ellen volt, zsidókból és nem zsidókból, meg a vezetőikből állt. Ezek meg akarták verni az apostolokat, sőt kövekkel halálra akarták dobálni őket. ⁶Amikor Pál és Barnabás ezt megtudták, elmenekültek a városból. Elmentek Likaónia városaiba, Lisztrába, Derbébe és azoknak a városoknak a környékére. ⁷Ott is hirdették az embereknek az örömhírt[†].

Pál és Barnabás Lisztrában és Derbében

⁸Élt Lisztrában egy ember, aki születésétől fogva nyomorék volt. Soha életében nem tudott járni. ⁹Ez az ember ott ült a földön, és a többiekkel együtt hallgatta Pál beszédét. Egyszer Pál ránézett, és látta, hogy a béna hisz abban, hogy Isten meg tudja gyógyítani. ¹⁰Ekkor Pál hangosan rákiáltott: „Kelj fel, és állj a lábadra!” Erre az felugrott, és járni kezdett. ¹¹Amikor az emberek látták, hogy Pál mit tett, likaóniai nyelven így kiabáltak: „Az istenek emberi formában lejöttek hozzánk!” ¹²Barnabásról azt mondták, hogy ő Zeusz[†]. Pált pedig Hermésznek[†] nevezték, mivel legtöbbször ő

13:51 még ... lábukról Ezzel figyelmeztették őket, hogy többé nem állnak szóba velük.

beszélt. ¹³Zeusz temploma a város közelében volt. Zeusz papja virágokkal díszített bikákat vezetett a város kapujához. Az összegyűlt emberekkel együtt áldozatot akart bemutatni Pálnak és Barnabásnak.

¹⁴Amikor az apostolok[†], Pál és Barnabás megértették ezt, megszagatták ruhájukat*, és odafutottak az emberek közé. Így kiáltottak: ¹⁵„Miért tesztek ilyet? Nem vagyunk mi istenek, hanem ugyanolyan emberek, mint ti! Azért jöttünk, hogy hirdessük nektek az örömhírt[†], és hogy ezektől az értelmetlen dolgoktól az élő Istenhez forduljatok. Mert ő teremtette az eget, a Földet, a tengert és mindent, ami bennük van. ¹⁶Isten eddig minden népnek megengedte, hogy a maga útját járja. ¹⁷Mégis bebizonyította, hogy él, mert jól bánt veletek. Ő adott nektek esőt az égből. Ő adott termést, meg gyümölcsöket a maga idején. Ő ad nektek bőségesen enni. Ha nagyon örültök valaminek, még az is Isten ajándéka!” ¹⁸Pál és Barnabás ezt mondták, de még így is alig tudták az embereket lebeszélni arról, hogy áldozatot mutassanak be nekik.

¹⁹Később azonban a pizidiai Antiókhából és Ikóniumból átjött néhány zsidó. Addig uszították az embereket Pál ellen, amíg meggyőzték őket. Az emberek nagyon haragudtak Pálra, és köveket dobáltak rá. Azt hitték, hogy meg is halt, ezért kivonszolták Pált a városból. ²⁰De Jézus tanítványai összegyűltek Pál körül, aki felkelt, és visszament a városba. Másnap pedig Barnabással együtt tovább mentek Derbébe.

Visszatérés a szíriai Antiókhába

²¹Derbében is hirdették az örömhírt[†], és ott is sokan Jézus tanítványai lettek. Azután visszatértek Lisztrába, majd Ikóniumba, onnan pedig a pizidiai Antiókhába. ²²Mindenhol megerősítették az ott lakó tanítványokat, és bátorították őket, hogy maradjanak meg a hitben. Így beszéltek hozzájuk: „Sok szenvedésen kell keresztülmennünk, amíg eljutunk Isten királyságába.” ²³Pál és Barnabás mindegyik városban kiválasztották a gyülekezetek[†] vezetőit[†], böjtöltek és imádkoztak értük. Az Úr kegyelmére bízták őket, akiben mindannyian hittek.

²⁴Majd Piszidián át Pamfiliába mentek, azután ²⁵Pergébe érkeztek. Itt is hirdették az örömhírt[†]. Azután Attáliába mentek, ahol ²⁶hajóra szálltak. Ezután érkeztek vissza a szíriai Antiókhába. Ebből a városból indultak útnak, amikor Isten kegyelmére bízták és kiküldték őket arra a feladatra, amelyet most befejeztek.

²⁷Amikor megérkeztek, összehívták a gyülekezetet[†]. Pál és Barnabás mindenről beszámoltak, amit Isten velük tett. Azt is elmondták, hogy Isten a nem zsidó népek előtt is kinyitotta a kaput, hogy higgyenek Jézusban. ²⁸Majd hosszú időt töltöttek ott a tanítványokkal.

Az apostolok jeruzsálemi tanácskozása

15¹Ezután néhány ember érkezett Júdeából a szíriai Antiókhia városába, akik így tanították a testvéreket: „Csak akkor menekülhetek meg, ha Mózes Törvénye szerint körülmetélkedek.” ²De Pál és Barnabás nem értett egyet velük, így nagy vita támadt közöttük. Végül elhatározták, hogy

14:14 ruhájukat Így fejezték ki, hogy mennyire fel vannak háborodva.

Jeruzsálembé küldik Pált, Barnabást és még néhány testvért az apostolokhoz[†] és a jeruzsálemi gyülekezet[†] vezetőihez[†], hogy beszéljék meg velük ezt a kérdést.

³Az antiókhiai gyülekezet tehát útnak indította ezeket a testvéreket, akik áthaladtak Fönícián és Samárián. Útközben az ottani testvéreknek is beszéltek arról, hogy a nem zsidó emberek is az igaz Istenhez fordultak. Ennek az összes testvér nagyon megörült. ⁴Amikor megérkeztek Jeruzsálembé, a gyülekezet és annak vezetői[†], meg az apostolok[†] fogadták őket. Pál, Barnabás, és a többiek elmondták, amit Isten velük tett. ⁵Néhány jeruzsálemi hívő, akik a farizeusok[†] csoportjához tartoztak, ekkor felállt, és azt mondta: „A nem zsidókat is körül kell metélni, és meg kell nekik parancsolni, hogy tartsák meg Mózes Törvényét!”

⁶Ezért az apostolok[†] és a jeruzsálemi gyülekezet vezetői[†] összegyűltek, hogy megbeszéljék ezt a kérdést. ⁷Hosszú vita után Péter felállt, és azt mondta: „Testvéreim, tudjátok, hogyan kezdődött ez a dolog. Isten engem választott ki közületek, hogy a nem zsidók tőlem hallják az örömhírt[†]. Meg is hallották, és hittek is. ⁸Isten tudja, mi van az emberek szívében, és elfogadta ezeket a nem zsidókat. Ezt azzal bizonyította, hogy nekik is ugyanúgy adta a Szent Szellemet[†], mint nekünk. ⁹Semmi különbséget nem tett közöttük és közöttünk. Mivel a nem zsidók is hittek benne, ezért Isten megtisztította az ő szívüket is. ¹⁰Akkor miért teszitek próbára Isten türelmét? Miért akartok ilyen nehéz terhet* tenni Jézus nem zsidó tanítványainak vállára? Hiszen ezt a terhet sem az őseink, sem mi nem bírtuk el! ¹¹Hisszük, hogy mi, zsidók az Úr Jézus kegyelme alapján menekülhetünk meg. De hisszük, hogy ugyanígy megmenekülhetnek a nem zsidók is.”

¹²Erre az egész csoport lecsendesedett. Majd meghallgatták Pált és Barnabást, akik elmondták mindazokat a jeleket és csodákat, amiket Isten tett rajtuk keresztül a nem zsidók között. ¹³Amikor befejezték, Jakab szólalt meg: „Figyeljetek rám, testvéreim! ¹⁴Simon Péter elmondta, hogyan mutatta meg Isten, hogy szereti a nem zsidókat is. Most először történt meg, hogy Isten a nem zsidók közül is magához fogadott embereket, hogy saját népévé legyenek. ¹⁵A próféták[†] üzenete is erről szól:

- ¹⁶ ‘Azután majd visszatérek,
és újjáépítem Dávid[†] sátorát, amely összedőlt.
Újra fölépítem azt a romokból, és helyreállítom,
¹⁷ hogy az Izraelen kívüli népek is keressék az Urat,
minden nem zsidó ember is, aki az én nevemet viseli.
Így szól az Úr, aki meg is teszi mindazt,

Ám 9:11–12

- ¹⁸ amit öröktől fogva elhatározott és megmondott.’

¹⁹Ezért én azt tanácsolom, hogy ne zavarjuk meg azokat a nem zsidó testvéreket, akik Istenhez jönnek. ²⁰Inkább írjunk nekik levelet, és mondjuk meg, hogy

15:10 *terhet* A Mózes Törvényét. Ugyanis, a Jézusban hívő zsidók egy része azt akarta, hogy a nem zsidó hívők is a Törvény parancsai szerint éljenek.

ne egyenek olyan ételt, amit a bálványoknak ajánlottak fel,
 ne kövessenek el semmilyen szexuális bűnt[†],
 ne egyenek megfulladt állatok húsából készült ételt,
 se olyan húst, amiben benne maradt a vér.

²¹Ne tegyenek semmi ilyet, mert minden városban vannak zsidók, akik Mózes Törvényét tanítják, és minden szombat[†] felolvassák a Törvényt a zsinagógákban[†].”

Az apostolok levele a nem zsidó hívőkhöz

²²Ekkor az apostolok[†] és a gyülekezet vezetői[†] az egész gyülekezettel[†] együtt elhatározták, hogy néhány testvért Pállal és Barnabással együtt elküldenek a szíriai Antiókhiaába. Kiválasztották maguk közül Júdást (akit Barsabbásnak is neveztek) és Szilászt, akik vezetők voltak a testvérek között. ²³Írtak egy levelet is, amelyet a küldöttek magukkal vittek. Ez állt a levélben:

„Mi, az apostolok[†], és a jeruzsálemi gyülekezet vezetői[†], a ti testvéreitek, üdvözlésünket küldjük nem zsidó származású testvéreinknek, akik a szíriai Antiókhia városában, Szíria és Cilicia tartományában élnek.

²⁴Megtudtuk, hogy hozzátok ment közülünk néhány ember, és olyan dolgokat mondtak, ami megzavart és nyugtalanított benneteket. De ezeket az embereket nem mi küldtük. ²⁵Ezért egy akarattal elhatároztuk, hogy kiválasztunk néhány embert, és elküldjük őket hozzátok. Ők együtt mennek a mi szeretett Pál és Barnabás testvérünkkel, ²⁶akik életüket is odaadták a mi Urunk, Jézus Krisztusért. ²⁷Elküldjük tehát hozzátok Júdást és Szilászt, akik majd személyesen is elmondják nektek ugyanezt. ²⁸A Szent Szellem[†] úgy látja jónak, és mi is egyetértünk vele, hogy ne terheljünk benneteket semmi mással, csak ezeket a dolgokat tartsátok be:

²⁹ ne egyetek olyan ételt, amit a bálványoknak ajánlottak fel,
 ne egyetek megfulladt állatok húsából készült ételt,
 se olyan húst, amelyben benne maradt a vér, és
 ne kövessetek el semmilyen szexuális bűnt[†],

Ha ezeket elkerülitek, jól teszitek.

Isten veletek!”

³⁰Ezzel útnak indították Barnabást, Pált, Júdást és Szilászt. Ők pedig elmentek a szíriai Antiókhiaába, összehívták a gyülekezetet[†], és átadták a levelet. ³¹Amikor az antiókhiai testvérek ezt elolvasták, nagyon megörültek, és a levél megerősítette őket. ³²Júdás és Szilász, akik mindketten próféták[†] voltak, sokáig beszélgettek a testvérekkel, bátorították és erősítették őket. ³³Egy ideig még velük maradtak, majd miután az antiókhiai testvérek békeséggel elbocsátották őket, visszatértek Jeruzsálembe, azokhoz, akik elküldték őket. ^{34*}

15:34 Néhány görög nyelvű kéziratban szerepel a 34. vers: „De Szilász úgy döntött, hogy ott marad.”

³⁵Pál és Barnabás egy darabig még a szíriai Antiókhában maradtak. Sok más testvérrel együtt tanították az Úr beszédét, és hirdették az örömhírt[†].

Pál és Barnabás különválnak

³⁶Néhány nap múlva Pál azt mondta Barnabásnak: „Sok városban hirdettük az Úr üzenetét. Most menjünk vissza ezekbe a városokba, és látogassuk meg a testvéreket! Nézzük meg, hogy vannak!”

³⁷Barnabás azt akarta, hogy vigyék magukkal Jánost is (akit Márknak is hívtak). ³⁸Az első útjukon azonban János Márk Pamfilában visszafordult, és nem folytatta velük együtt a munkát. Emiatt Pál nem akarta Jánost magával vinni. ³⁹Pál és Barnabás ezen sokat vitatkoztak, de nem tudtak megegyezni. Ezért elváltak egymástól. Barnabás maga mellé vette Márkot, és Ciprus szigetére hajózott. ⁴⁰Pál pedig Szilászt választotta útitársnak. Akkor a testvérek az Úr kegyelmére bízták Pált, ő pedig Szilással együtt elindult. ⁴¹Végigjárta Szíriát és Ciliciát, és erősítette a gyülekezeteket[†].

Timóteus csatlakozik Pálhoz

16 ¹Pál eljutott Derbébe és Lisztrába is. Élt ott egy Timóteus nevű tanítvány, akinek az anyja hívő zsidó, az apja pedig görög volt. ²Timóteusról jó véleménye volt a lisztrai és az ikóniumi testvéreknek. ³Pál azt akarta, hogy Timóteus is vele utazzon. De azon a környéken a zsidók mind tudták, hogy Timóteus apja görög volt. Ezért Pál körülmetélte[†] Timóteust a zsidók kedvéért. ⁴Ezután együtt végigjárták a városokat*. Mindenhol elmondták a hívőknek a jeruzsálemi apostolok[†] és gyülekezeti vezetők[†] határozatát. ⁵Így a gyülekezetek[†] erősödtek a hitben, és napról-napra egyre több ember csatlakozott hozzájuk.

Isten Macedóniába küldi Pált

⁶Pál, és akik vele együtt mentek, Ázsiában is szerették volna hirdetni Isten üzenetét, de a Szent Szellem[†] nem engedte nekik, hogy arrafelé menjenek. Ezért keresztülutaztak Frígia és Galácia vidékén. ⁷Amikor Mízia határához értek, Bitíniába akartak menni, de Jézus Szelleme oda sem engedte őket. ⁸Ezért Mízia mellett elhaladva Tróászba mentek.

⁹Azon az éjszakán Pál látomást látott: egy Macedóniai férfi állt előtte, és így kérte: „Gyere át a tengeren Macedóniába, és segíts nekünk!” ¹⁰Pál látomása után azonnal elhatároztuk, hogy Macedóniába[†] megyünk. A látomásból megértettük, hogy Isten oda hívott bennünket, hogy ott is hirdessük az örömhírt[†].

Jézus első tanítványai Európában

¹¹Tróászban hajóra szálltunk, és egyenesen Szamotráké szigetére mentünk. Innen másnap továbbhajóztunk Neápoliszba, majd ^{12a}a macedóniai Filippi városába érkeztünk, ahol rómaiak laktak. Ez volt a legfontosabb város Macedóniának[†] ebben a részében. Itt több napot töltöttünk.

¹³Szombaton[†] kimentünk a városkapun túl, a folyóhoz. Azt gondoltuk, hogy ott van az a hely, ahol az emberek imádkozni szoktak. Néhány asszony

16:4 városokat Azokat a városokat, ahol Jézusban hívők csoportjai voltak.

összegyűlt a folyóparton. Leültünk, és beszélgettünk velük. ¹⁴Volt közöttük egy asszony Thiatíra városából, akit Lídiának hívtak. Kereskedő volt, bíbor színű ruhákat árult. Ez a Lídia az igaz Istent imádta. Amíg hallgatta, amit mondtunk, az Úr megnyitotta a szívét, és elfogadta, amit Pál mondott. ¹⁵Ezután egész családjával együtt bemenekült, majd meghívott bennünket a házába. Ezt mondta: „Ha elfogadtok engem az Úr igazi követőjének, akkor gyertek hozzám, és legyetek vendégeim!” Így rábeszélte bennünket, hogy vele menjünk.

Az apostolokat üldözik, de kiszabadulnak a börtönből

¹⁶Történt egyszer, hogy amikor az imádkozás helyére mentünk, szembejött velünk egy rabszolgaleány, akiben a jövendőmondás szelleme* lakott. Ez a leány sok pénzt szerzett a gazdáinak azzal, hogy előre megmondta az embereknek, mi fog történni velük. ¹⁷Folyton Pál és a csoportja után ment, és közben így kiáltozott: „Ezek az emberek a Magasságos Isten szolgái. Megmondják nektek, hogyan menekülhettek meg!” ¹⁸Ez így ment több napon keresztül. Végül Pál megharagudott, hátrafordult, és azt mondta a leányban lakó gonosz szellemnek[†]: „Jézus Krisztus nevében megparancsolom neked, hogy menj ki ebből a leányból!” Erre a jövendőmondó szellem azonnal kiment belőle.

¹⁹A rabszolgaleány gazdái megértették, hogy többé nem tudnak pénzt keresni a leány segítségével. Ezért megfogták Pált és Szilászt, és a piactérre hurcolták őket a város vezetői elé. ²⁰Amikor oda értek, ezt mondták: „Ezek az emberek zsidók, és megzavarják városunkat. ²¹Olyan szokásokat tanítanak, amelyeket nekünk nem szabad elfogadnunk, vagy követnünk, mert római polgárok vagyunk.” ²²Velük együtt az összegyűlt emberek is vádolták Pált és Szilászt. A város vezetői pedig megparancsolták, hogy tépjék le róluk a ruhát, és korbáccsal verjék meg őket. ²³Így Pált és Szilászt jól megkorbácsolták, majd börtönbe zárták. Megparancsolták a börtönőrnek, hogy szigorúan őrizze őket. ²⁴Ezért a börtönőr bevitte őket a börtön belsejébe, és megkötözte a lábukat.

²⁵A börtönben az éjszaka közepén Pál és Szilász imádkoztak, és dicséreteket énekeltek Istennek, a többi fogoly pedig hallgatta őket. ²⁶Hirtelen erős földrengés támadt. Olyan nagy volt a földrengés, hogy még a börtön alapja is beleremegett. A börtön minden ajtaja azonnal kinyílt, és a foglyokról leestek a láncok. ²⁷A börtönőr felébredt, és látta, hogy a börtönajtók nyitva vannak. Ekkor a kardjával meg akarta ölni magát, mert azt hitte, hogy a foglyok megszöktek.* ²⁸De Pál hangosan odakiáltott neki: „Ne öld meg magad, mert mindannyian itt vagyunk!”

Higgy az Úr Jézusban, és megmenekülsz

²⁹Az őr erre szólta, hogy hozzanak valami világító eszközt, majd berohant a börtönbe. Remegett a félelemtől, és Pál meg Szilász lába elé borult. ³⁰Azután kivezette őket, és azt kérdezte: „Uraim, mit tegyek, hogy megmeneküljek?”

³¹Pálék így válaszoltak: „Higgy az Úr Jézusban, és megmenekülsz, te is meg a családod is.” ³²Elmondták az Úr üzenetét a börtönőrnek és

16:16 jövendőmondás szelleme A Sátánt szolgáló gonosz szellem, aki ezt a különleges képességet adta a leánynak. A 18. versben is. **16:27** meg akarta ... megszöktek Azért akart öngyilkos lenni, mert ha a foglyok megszöktek, akkor őt emiatt kivégzik.

mindazoknak, akik a házában voltak. ³³Ő pedig még akkor éjjel kimosta Pál és Szilász sebeit, és egész családjával együtt bemerítkezett[†]. ³⁴Ezután behívta őket a házába, enni adott nekik, és egész családjával együtt nagyon örült annak, hogy most már ők is hittek Istenben.

³⁵Reggel a város vezetői katonákat küldtek a börtönőrhöz, ezzel az üzenettel: „Engedd szabadon azokat az embereket!”

³⁶A börtönőr pedig megmondta ezt Pálnak: „A város vezetői azt üzenték, hogy engedjétek szabadon benneteket. Ezért most szabadok vagytok. Menjetekek békével!”

³⁷De Pál így szólt a katonákhoz: “Vezetőitek nem bizonyították be, hogy valami bűnt követtünk volna el. Ennek ellenére az emberek előtt megverték, és börtönbe zártak bennünket. Mi római állampolgárok* vagyunk, és jogaink vannak. Most meg titokban akarnak bennünket elküldeni?! Azt már nem! Jöjjenek csak ide, és ők maguk vezessenek ki minket!”

³⁸A katonák visszamentek a város vezetőihez, és elmondták, amit Pál üzent. Amikor a vezetők megtudták, hogy Pál és Szilász római állampolgárok, megijedtek. ³⁹Odamentek hozzájuk, és bocsánatot kértek tőlük. Azután kivették őket a börtönből, és kérték, hogy menjenek el a városból. ⁴⁰Pál és Szilász a börtönből Lídia házához ment. Ott találkoztak a testvérekkel, bátorították őket, majd továbbmentek Filippiből.

Pál és Szilász Thesszalonikában

17¹Pál és Szilász átmentek Amfipolisz városán és Apollónián, majd Thesszalonikába érkeztek. Ebben a városban zsidók is éltek, és zsinagógájuk[†] is volt. ²Pál, szokása szerint, itt is elment a zsinagógába. Három héten keresztül minden szombaton[†] beszélgetett a zsidókkal az Írásokról[†]. ³Magyarázta nekik az Írásokat: bebizonyította, hogy a Krisztusnak[†] szenvednie kellett, és fel kellett támadnia a halálból. Azt mondta nekik: „Az a Jézus a Krisztus, akiről én beszélek nektek.” ⁴Néhány zsidó elfogadta ezt, és csatlakozott Pálhoz és Szilászhoz. A zsinagógában voltak olyan görögök is, akik az igaz Istent imádták, meg gazdag és előkelő asszonyok is. Ezek közül is sokan csatlakoztak Pálékhoz.

⁵De azok a zsidók, akik nem hittek, irigykedni kezdtek. Ezért kerestek néhány gonosz embert a piactéren, és pénzt adtak nekik. Azok meg összegyűjtöttek egy csomó embert, és nagy zavart keltettek a városban. Ez a sok ember a Jázon házához ment. Pált és Szilászt keresték, mert ki akarták őket hozni onnan, hogy a városi gyűlés elé állítsák őket. ⁶Amikor Pálékat nem találták, Jázont fogták meg, és néhány testvérrel együtt erőszakkal a város vezetői elé vitték. Közben ezt kiabálták: „Ezek az emberek az egész világon zavart keltettek, és most ide is eljöttek. ⁷Jázon vendégül látta őket. Ők nem engedelmességek a császár[†] törvényének, mert azt mondják, hogy van egy másik király: Jézus.”

⁸A város vezetői és a többi emberek erre nagyon dühösek lettek. ⁹Jázon és a testvérek azonban kifizették a pénzbüntetést, így elengedték őket.

16:37 római állampolgárok A Római Jog szerint római állampolgárt nem volt szabad tárgyalás előtt megkorbácsolni.

Pál és Szilász Béreában

¹⁰Ezután a testvérek még azon az éjszakán útnak indították Pált és Szilászt, akik Bérea városába mentek. Amikor oda megérkeztek, elmentek a zsinagógába[†]. ¹¹A béreai zsidók jobb emberek voltak, mint a thesszalónikaiak. Nyitott szívvel fogadták az üzenetet. Minden nap olvasták az Írásokat[†], és gondolkodtak rajta. Akarták tudni, hogy igaz-e, amit Pál mondott. ¹²Ennek az lett az eredménye, hogy a bereai zsidók közül sokan hittek Jézusban. Sőt még a gazdag és előkelő görögök asszonyok és férfiak közül is sokan hívők lettek. ¹³Amikor azonban a thesszalónikai zsidók megtudták, hogy Pál Béreában is hirdeti Isten üzenetét, oda is utána mentek. Ott is Pál ellen uszították az embereket. ¹⁴Ekkor a testvérek azonnal továbbküldték Pált a tengerhez. De Szilász és Timóteus Béreában maradt. ¹⁵Azok a testvérek, akik elkísérték Pált, egészen Athén városáig mentek vele. Onnan visszatértek Béreába. Pál azt üzenete velük, hogy Szilász és Timóteus sürgősen menjenek utána Athénbe.

Pál Athénben

¹⁶Pál tehát Athénben várta Szilászt és Timóteust. Nagyon mérges lett, mert a városban sok bálvány-szobrot látott. ¹⁷Itt is elment a zsinagógába[†], és vitatkozott a zsidókkal és az istenfélő görögökkel. Beszélgetett másokkal is a piactéren. ¹⁸Néhány filozófus az epikureus és sztoikus csoportból vitatkozott Pállal.

Néhányan ezek közül azt mondták: „Ez az ember össze-vissza beszél! Mit akar ez mondani?” Pál ugyanis beszélt nekik Jézusról és a feltámadásról. Erre azt mondták egymásnak: „Úgy látszik, valami idegen istenekről beszél”. ¹⁹Azután magukkal vitték Pált az Areopágoszra[†]. Azt mondták neki: „Magyarázd el nekünk ezt az új dolgot, amiről beszélsz, mert nem értjük! ²⁰Furcsa amit mondasz, de szeretnénk megérteni.” ²¹(Az athéniak és az ott lakó külföldiek mind azzal töltötték az idejüket, hogy új elméletekről vitatkoztak.)

²²Pál tehát felállt az Areopágosz előtt, és így szólt: „Athéni férfiak, úgy látom, ti valóban nagyon vallásos emberek vagytok. ²³Amikor a városotokban jártam, láttam azokat a dolgokat, amiket ti tiszteltek. Találtam egy olyan oltárt is, amelyre ez volt írva: ‘ANNAK AZ ISTENNEK, AKIT NEM ISMERÜNK’. Éppen ő az, akiről én beszélek nektek: az az Isten, akit ti imádtok, bár nem ismertek. ²⁴Ő az Isten, aki teremtette az egész világot és mindent, ami benne van. Ő a Menny és a Föld Ura, aki nem kézzel készített templomokban lakik! ²⁵Istennek nincs szüksége rá, hogy az emberek szolgálják őt. Éppen ellenkezőleg! Ő ad mindenkinek életet, lehetet, és mindent. ²⁶Ő teremtette az első embert, és annak az utódaiból az összes nemzetet. Isten akarta, hogy az emberek az egész Földön mindenhol elterjedjenek. Ő jelölte ki a népek lakóhelyének határait. Ő határozta meg azt is, hogy meddig lakjanak ott. ²⁷Mindezt azért tette, hogy az emberek keressék Istent, kinyújtsák a kezüket utána, kitapogassák őt a sötétben, és talán meg is találják. Pedig Isten nincs messze egyiküinktől sem! ²⁸Mert benne élünk, mozgunk, és vagyunk.’ Költőitek közül az egyik ezt mondta: ‘Mert az ő gyermekei vagyunk.’

²⁹Mivel valóban Isten gyermekei vagyunk, nem szabad azt gondolnunk, hogy Isten olyan, mint az arany, ezüst vagy kő. Ő nem hasonlítható azokhoz a dolgokhoz, amiket az emberek kitalálnak, vagy a művészek készítenek.

³⁰Eddig az emberek nem értették meg, hogy Isten nem ilyen. Isten mostanáig türelmes volt, most azonban mindenkinek mindenhol azt parancsolja, hogy változtassa meg a gondolkodását és az életét. ³¹Mert Isten már kijelölte azt a napot, amelyen ítéletet tart az összes ember felett az egész világon. Az ő ítélete igazságos lesz. Ezt az ítéletet egy férfi által fogja tartani, akit erre a célra már kiválasztott. Azzal bizonyította ezt mindenki számára, hogy ezt az embert (*Jézust*) feltámasztotta a halálból!”

³²Amikor az emberek a feltámasztról hallottak, voltak, akik kicsúfolták Pált, mások viszont azt mondták: „Szeretnénk, ha beszélne még erről.” ³³Pál ezután elment közülük. ³⁴Dioniziosz, az Areopágosz tagja, egy Damarisz nevű asszony és még néhányan azonban hittek Jézusban, és együtt mentek Pállal.

Pál Korinthusban

18 ¹Ezután Pál továbbment Athénból Korinthusba. ²Találkozott ott egy Akvila nevű zsidó emberrel, aki Pontuszból származott, és feleségével, Priszcillával együtt nem sokkal azelőtt érkezett Korinthusba. Itáliából jöttek, mert Claudius[†] császár megparancsolta a zsidóknak, hogy költözzenek el Rómából. Pál meglátogatta Akvilát és Priszcillát, és attól kezdve náluk is lakott. ³Mivel Pálnak is sátozkészítő volt a mestersége, ezután együtt is dolgoztak.

⁴Pál minden szombaton[†] vitatkozott a zsinagógában[†] a zsidókkal és a görögökkel. Azt akarta, hogy ők is higgyenek Jézusban. ⁵Ezután Szilász és Timóteus megérkezett Macedóniából. Ettől kezdve Pál minden idejét arra fordította, hogy a zsidóknak bebizonyítsa: Jézus a Krisztus[†]. ⁶A zsidók azonban nem hittek neki. Ellenkeztek Pállal, átkozták és káromkodtak. Ekkor Pál lerázta ruhájáról a port,^{*} és azt mondta nekik: „Ha nem fogtok megmenekülni, arról csak ti tehetek! Az én lelkiismeretem tiszta, mert mindent megtettem, hogy megmentsélek titeket. Mostantól kezdve a nem zsidókhöz megyek.”

⁷Ott is hagyta őket, és Titiusz Jusztusz házába költözött, aki az igaz Istent imádta, és a zsinagóga[†] mellett lakott. ⁸Kriszpusz, a zsinagóga vezetője egész családjával együtt mégis hitt az Úrban. Korinthusban még sok más ember is hallotta Pál beszédét, és hitt Jézusban. Ezek az emberek mind bemezték[†].

⁹Az egyik éjjel Pál álmod látott. Az Úr így szólt hozzá ebben az álomban: „Ne félj! Bátran beszélj az emberekkel továbbra is, ne hallgass el, ¹⁰mert én veled vagyok. Senki sem fog megtámadni, vagy bántani téged. Népem közül sokan laknak ebben a városban.” ¹¹Ezért Pál még másfél évig ott maradt, és tanította nekik Isten beszédét és üzenetét.

Pál a bíróság előtt

¹²Amikor Gallió volt Akhája[†] kormányzója, a zsidók összefogtak, rátámadtak Pálra, és erőszakkal a bíróságra vitték, Gallió elé. ¹³Ezzel vádolták Pált: „Ez az ember azt tanítja, hogy olyan módon imádjuk Istent, amely ellenkezik a mi Törvényünkkel.”

¹⁴Pál éppen mondani akart valamit, de szóhoz sem jutott, mert Gallió ezt válaszolta a zsidóknak: „Ha bűncselekményről, vagy valami gonosz

18:6 lerázta ... port Ezzel figyelmeztette őket, hogy többé nem áll szóba velük.

dologról lenne szó, akkor meghallgatnának benneteket, zsidók. ¹⁵Mivel azonban csak szavakról, nevekről, és a saját törvényetek kérdéseiről vitatkoztok, ezt intézzétek el magatok között! Én nem leszek bíró ilyen dolgokban.” ¹⁶Ezzel elküldte őket a bíróságról.

¹⁷Ekkor a zsidók megfogták Szószthenészt, aki akkor a zsinagóga[†] vezetője volt, és a bíróság előtt megverték. De Gallió nem törődött velük.

Pál visszatér a szíriai Antiókhia

¹⁸Pál ezután még sokáig Korinthusban maradt. Azután elbúcsúzott a testvérektől, és Priscillával és Akvilával együtt Szíriába hajózott. Amikor Kenkreába értek, Pál levágatta a haját, mert ezt ígérte Istennek.* ¹⁹Azután megérkeztek Efezus városába. Priscilla és Akvila nem utaztak tovább, hanem Efezusban maradtak. Pál Efezusban is bement a zsinagógába[†], ahol beszélgetett és vitatkozott a zsidókkal. ²⁰Azok kérték, hogy maradjon még náluk, de ő tovább akart utazni. ²¹Amikor elbúcsúzott a zsidóktól, azt mondta: „Ha Isten is akarja, még visszajövök hozzátok.” Azután hajóra szállt, és elhagyta Efezust.

²²Cézárea városában partra szállt, majd innen felment Jeruzsálembe. Ott köszöntötte a jeruzsálemi gyülekezetet[†]. Ezután lement a szíriai Antiókhia. ²³Egy idő után innen is továbbment, Galácia és Frígia vidékét járta be. Minden városban bízta és erősítette Jézus tanítványait.

Apollós Efezusban és Korinthusban

²⁴Közben egy Apollós nevű zsidó férfi érkezett Efezusba. Alexandria városából származott, sokat tanult, és nagyon jól ismerte az Írásokat[†]. ²⁵Az Úr Útjáról[†] már korábban tanították Apollóst, aki mindenhol lelkesen* beszélt, és helyesen tanított Jézusról, pedig csak azt a bemeztést[†] ismerte, amiről János[†] tanított. ²⁶Apollós kezdett az efezusi zsinagógába[†] járni, és ott nagyon bátran beszélt. Amikor Priscilla és Akvila hallották őt, elhívták a házukba. Beszélgettek vele, és részletesebben elmagyarították neki Isten útját. ²⁷Ezután Apollós el akart menni Akhájába. Az efezusi testvérek bízatták, és levelet írtak az Akhájában lakó tanítványoknak, hogy fogadják szívesen Apollóst. Amikor azután Apollós odaérkezett, sokat segített az ottani tanítványoknak, akik Isten kegyelme által hívőkké lettek. ²⁸Apollós ugyanis az emberek előtt sokszor és hevesen vitatkozott a zsidókkal, és világosan be tudta bizonyítani, hogy nincs igazuk. Az Írások[†] alapján bebizonyította, hogy Jézus a Krisztus[†].

Az efezusi tanítványokra is leszáll a Szent Szellem

19¹Amíg Apollós Korinthusban volt, Pál más városokat látogatott meg, majd Efezusba érkezett. Itt találkozott Jézus néhány tanítványával. ²Megkérdezte tőlük: „Megkaptátok-e a Szent Szellemet[†], amikor hívők lettetek?”

De ők így válaszoltak: „Nem is hallottunk a Szent Szellemről[†]!”

³Erre Pál megkérdezte: „Hát akkor hogyan merítették be[†] titeket?”

18:18 Pál ... Istennek Zsidó szokás szerint, így fejezte ki, hogy Istennek tett fogadalmának letelt az ideje. **18:25** lelkesen Szó szerint: égő szellemmel, szellemében égve.

Mire ők azt mondták: „Úgy, ahogyan János tanította a bemerítkezést.”

⁴Pál így szólt: „János azért merítette be[†] az embereket, hogy ezzel fejezzék ki, hogy meg akarják változtatni a gondolkodásukat és az életüket.” De János azt is megmondta az embereknek, hogy higgyenek abban, aki majd utána fog jönni, vagyis Jézusban.

⁵Amikor a tanítványok ezt meghallották, bemerítkeztek[†] az Úr Jézus nevébe. ⁶Amikor Pál rájuk tette a kezét,^{*} a Szent Szellem[†] leszállt a tanítványokra, akik kezdtek nyelveken szólni és prófétálni. ⁷Ez a tanítványcsoport tizenkét férfiből állt.

⁸Pál ezután elment a zsinagógába[†]. Ott bátran beszélt a zsidóknak Isten királyi uralmáról. Sokat vitatkozott velük három hónapon keresztül, és próbálta meggyőzni őket. ⁹Közülük néhányan makacsul ellenkeztek Pállal, és nem akartak hinni. Sőt, mindenkinek rossz dolgokat mondtak Isten útjáról[†].

Pál és az efezusi tanítványok

Erre Pál végleg otthagya a zsidókat, de magával vitte azokat, akik Jézus tanítványai lettek. Ezeket minden nap tanította egy Tirannosz nevű ember iskolájában. ¹⁰Ez így ment két évig. Ezért az Ázsiában[†] lakó zsidók és nem zsidók mind hallották és megismerték Isten beszédét és üzenetét. ¹¹Isten különleges csodákat tett Pálon keresztül. ¹²Az emberek elvitték a betegekhez a zsebkendőket és ruhákat, amelyeket Pál viselt, a betegek pedig meggyógyultak, és a gonosz szellemek[†] kimentek belőlük.

Jézust a gonosz szellemek is ismerik

¹³Arra járt néhány zsidó, akik azzal foglalkoztak, hogy a gonosz szellemeket[†] kizavarják az emberekből. Megpróbálták az Úr Jézus nevét erre a célra használni. Azt mondták a gonosz szellemeknek: „Annak a Jézusnak a nevében parancsolunk nektek, akiről Pál beszél!” ¹⁴Ezt tette Szkéva hét fia is. (Szkéva volt a zsidó főpap)[†].

¹⁵De egyszer a gonosz szellem[†] így beszélt vissza ezeknek a zsidóknak: „Jézust ismerem, Pálról is hallottam, de kik vagytok ti?!”

¹⁶Akkor az az ember, akiben a gonosz szellem[†] volt, rájuk ugrott, megverte őket, és még a ruhát is letépte róluk. Erősebb volt, mint ők együttesen, annyira, hogy azok meztelenül és sebesülten rohantak ki a házból.

¹⁷Ezt mindenki megtudta, aki csak Efezusban lakott, zsidók és görögök egyaránt. Félelem fogta el őket, és még jobban tisztelték az Úr Jézus nevét. ¹⁸A hívők közül sokan bevallották gonosz tetteiket az emberek előtt. ¹⁹Voltak olyan hívők, akik korábban varázsláltak. Ezek közül sokan összegyűjtötték varázsláshoz használt könyveiket, és a többiek szeme láttára elégették őket. Az így elégetett könyvek összesen körülbelül ötvenezer ezüstpénzt[†] értek. ²⁰Ezért azután Isten beszéde és üzenete egyre erősebben terjedt, és egyre többen hittek Jézusban.

²¹Ezek után Pál elhatározta, hogy felmegy Jeruzsálembe. Az volt a terve, hogy közben keresztülitazik Macedónián[†] és Akháján[†]. Ezt gondolta:

19:6 rájuk tette a kezét Ilyen módon kérte Istent, hogy különlegesen áldja meg ezeket az embereket. Ebben az esetben a Szent Szellemet kérte a számukra.

„Jeruzsálem után Rómába is el kell mennem.”²²Ezért két segítőtársát, Timóteust és Erásztoszt előreküldte Macedóniába, ő maga pedig egy ideig még Ázsiában maradt.

Zűrzavar Efezusban

²³Ekkor történt, hogy nagy zűrzavar támadt Efezusban az Úr Útja[†] miatt. ²⁴Volt a városban egy Demeter nevű ötvösmester. Azzal foglalkozott, hogy Artemisz istennő templomának* kicsinyített másolatát készítette ezüsből. A műhelyében dolgozó munkások ezért jó fizetést kaptak.

²⁵Demeter összegyűjtötte ezeket a munkásokat és a többi hasonló mesterembert. Azt mondta nekik: „Emberek, tudjátok, milyen sok pénzt keresünk ezzel a munkával. ²⁶Ugyanakkor ti magatok is látjátok, mit csinál ez a Pál, és halljátok, mit mond! És mennyi embert meggyőzött már, de nem csak Efezusban, hanem szinte egész Ázsiában[†]. Azt mondja, hogy a kézzel készített istenek valójában nem is istenek. ²⁷Ez nagyon veszélyes! Rossz híre lesz a munkánknak. Sőt, a mi nagy istennőnket, Artemiszt, és a templomát is semmibe veszik. Pedig Artemiszt egész Ázsia, sőt az egész világ istennőként tiszteli!”

²⁸Erre az összegyűlt emberek nagyon dühösekké lettek, és így kiáltoztak: „Nagy az Efezusi Artemisz!” ²⁹Az egész városban zűrzavar támadt. Elfogták Gájuszt és Arisztarkhoszt, akik Macedóniából[†] jöttek és Pál útítársai voltak. Erőszakkal elvitték őket a stadionba, ahol nagyon sok ember gyűlt össze. ³⁰Pál is oda akart menni, hogy beszéljen hozzájuk, de a tanítványok nem engedték. ³¹Pálnak volt néhány barátja a város vezetői között. Ezek is azt üzenték neki, hogy ne menjen a stadionba. ³²Közben a stadionban összegyűlt emberek már mindenfélét kiabáltak. Az egész gyűlés összezavarodott, sőt a legtöbben azt sem tudták, miért jöttek ide. ³³A zsidók kiválasztották Sándort, és előre állították, hogy beszéljen. Sándor intett a kezével, és beszédet akart mondani. ³⁴De mikor az emberek megtudták, hogy Sándor zsidó, még jobban kiabáltak. Mindenki kórusban ordította: „Nagy az efezusi Artemisz! Nagy az efezusi Artemisz!...” Ez körülbelül két óra hosszat tartott.

³⁵Vége a város egyik vezetője lecsendesítette a kiabáló sokaságot. Így beszélt: „Efezusiak! Van-e valaki széles e világon, aki ne tudná, hogy Efezus városa őrzi a nagy Artemisz istennő templomát, és az égből hullott szent követ*? ³⁶Mivel mindez nyilvánvaló, csillapodjatok le, és ne okozzatok semmi bajt! ³⁷Mert idehoztátok ezeket az embereket*, holott nem loptak semmit a templomból, és nem mondtak rosszat istennőnkre. ³⁸Ha Demeternek és a többi mesterembernek panaszuk van valaki ellen, akkor menjenek a bíróságra. Ott mondják el, mivel vádolják egymást. ³⁹Ha bármi más dolgot akartok elintézni, akkor azt meg a szokásos népgyűlésen kell megbeszélni. ⁴⁰Attól félek, hogy azért, ami ma történt, még lázadással is vádolhatnak bennünket. Hiszen nem tudjuk megmondani, miért csináltunk ekkora zűrzavart.” ⁴¹Ezzel hazaküldte az embereket.

19:24 Artemisz ... temploma Az ókori pogány Artemisz-kultusz egyik leghíresebb temploma Efezusban volt, ahol ezt a hamis bálvány-istent (istennőt) imádták. **19:35** szent kő Valószínűleg egy meteorit, vagy más szikla, amelyet imádtak, mert azt gondolták, hogy Artemiszre hasonlít.

19:37 embereket Gájuszt és Arisztarkhoszt, Pál két útítársát.

Pál Macedóniában és Görögországban

20¹Miután megszűnt a zűrzavar, Pál magához hívta a tanítványokat. Bátorította őket, majd elbúcsúzott tőlük, és elindult Macedóniába.²Macedóniában járva mindenhol hosszasan beszélt a tanítványokkal, és bátorította őket. Azután Görögországba ment,³és ott maradt három hónapig. Innen Szíriába akart hajózni, de megtudta, hogy a zsidók valami rosszat terveznek ellene. Ezért úgy döntött, hogy Macedónián keresztül tér vissza.⁴Pált elkísérte a Bérea városából való Szópatér (Pirrosz fia), a Thesszalonika városából való Arisztarkhosz[†] és Szekundusz, meg Gájusz, aki Derbéből jött, azután Timóteus, és az ázsiai tartományból származó Tükhikosz és Trofimosz.⁵Ez a csoport előre ment, és Tróászban vártak meg bennünket.⁶Mi a kovásztalan kenyerek ünnepe[†] után szálltunk hajóra Filippiben. Öt nappal később találkoztunk a csoporttal Tróászban, ahol hét napot töltöttünk.

Pál Tróászban

⁷Amikor a hét első napján* összegyűltünk, hogy megtörjük a kenyeret,* Pál egészen éjfélig beszélt, mert másnap tovább akart utazni.⁸Az emeleti szobában, ahol összegyűltünk, elég sok világító-eszköz volt.⁹Egy Eutikhosz nevű fiatalember az ablakban ült, és nagyon elálmosodott, ahogy Pál egyre tovább beszélt. Olyan mélyen elaludt, hogy kiesett az ablakból. Három emelet magasról esett le, és amikor az emberek felemelték a földről, már halott volt.¹⁰Akkor Pál lement hozzá, ráborult a fiú testére, átölelte, és azt mondta: „Ne aggódjatok, mert él!”¹¹Ezután Pál újra felment az emeleti szobába, megtörte a kenyeret, és evett. Még sokáig beszélgetett a tanítványokkal, egészen hajnalig, majd elment.¹²Eutikhoszt, a fiatalembert pedig hazavitték. Valóban élt, és ennek mindenki nagyon örült.

Utazás Tróászból Milétoszba

¹³Ezután hajóra szálltunk, és elindultunk Asszoszba. Ott akartuk felvenni Pált a hajóra, mert ő odáig gyalog akart menni.¹⁴Amikor Asszoszban találkoztunk, ő is felszállt, és együtt hajóztunk tovább Mitilénébe.¹⁵Innen másnap útnak indultunk, és eljutottunk egy helyre, amely szemben volt Khiosszal. Következő nap átmentünk Számoszba, másnap pedig a hajónk Milétoszba érkezett.¹⁶Pál ugyanis elhatározta, hogy Efezusban nem állunk meg. Nem akart Ázsiában[†] időt tölteni, mert sietett Jeruzsálembe, hogy Pünkösdre[†] odaérjen, ha csak lehet.

Pál utolsó találkozása az efezusi gyülekezet vezetőivel

¹⁷Milétoszból Pál üzenetet küldött Efezusba, és magához hívta az efezusi gyülekezet[†] vezetőit.¹⁸Amikor azok megérkeztek, így szólt hozzájuk: „Ti tudjátok, hogyan éltem közöttetek, az első naptól kezdve, amikor Ázsiába jöttem.¹⁹Mindig az Urat szolgáltam, alázatosan, és sokszor sírva. Őt szolgáltam a bajok között is, amelyeket el kellett elviselnem, a zsidók

20:7 a hét első napján A zsidó időszámítás szerint szombat este, a görög időszámítás szerint viszont vasárnap este lehetett, nem tudjuk biztosan. **20:7** megtörjük a kenyeret Ez jelenthet egyszerű közös étkezést is, vagy jelentheti az Úrvacsorát: azt a különleges közös étkezést, amelyről Jézus meghagyta a tanítványainak, hogy rá való emlékezésül gyakorolják. Lásd Lk 22:14–20.

ellenem való támadásai miatt. ²⁰Tudjátok, hogy bizonytalankodás nélkül elmondtam nektek mindazt, ami a javatokat szolgálta. Tanítottalak titeket az emberek előtt, és házról házra járva. ²¹Zsidókat és görögöket egyaránt figyelmeztettem, hogy változtassák meg a gondolkodásukat és az életüket. Figyelmeztettem őket, hogy forduljanak Istenhez, és higgyenek a mi Urunkban, Jézusban. ²²Most azonban engedelmeskednem kell a Szent Szellemnek[†], hogy Jeruzsálembé menjek. Nem tudom, mi fog történni ott velem. ²³Csak azt tudom, hogy a Szent Szellem minden városban figyelmeztet arra, hogy börtönbe fognak zárni, és bajba kerülök. ²⁴De nem számít még az életem sem. Csak az érdekel, hogy célhoz érjek, és elvégezzem a feladatot, amit az Úr Jézus bízott rám: hogy hirdessem az örömhírt[†] Isten kegyelméről.

²⁵Most hallgassatok rám! Tudom, hogy többé nem látjuk egymást. Amíg veletek voltam, tanítottalak benneteket Isten királyi uralmáról. ²⁶Ezért ma ünnepélyesen kijelentem, hogy nem az én hibám, ha közületek valaki nem fog megmenekülni. ²⁷Mert bizonytalankodás nélkül mindent elmondtam, amit Isten akart nektek üzeni. ²⁸Viseljetek gondot és vigyázzatok magatokra és azokra az emberekre, akik rátok vannak bízva! Mert ők olyanok, mint a juhnyáj*, amelyben a Szent Szellem[†] pásztorrá* tett titeket! Legyetek olyanok, mint a pásztorok: őrizzétek és gondozzátok Isten* gyülekezetét[†], mert a gyülekezetért Isten a saját vérével* fizetett. ²⁹Tudom azt is, hogy miután én elmegyek, gonosz emberek jönnek közétek. Olyanok lesznek, mint az éhes farkasok, amikor megtámadják és pusztítják a birkanyáját. ³⁰Sőt, még közöttetek is lesznek olyanok, akik rossz dolgokat tanítanak. Ezzel Jézus tanítványai közül egyes embereket eltérítenek az igazságtól, és maguk köré gyűjtik őket. ³¹Ezért vigyázzatok! Ne felejtsetek el, hogy három évig éjjel-nappal figyelmeztettelek benneteket, mindegyikötöket. Sokszor sírtam is miattatok.

³²Most pedig Istenre bízlak benneteket, és az Isten üzenetére, amely kegyelméről[†] beszél. Ez az üzenet képes arra, hogy erőssé tegyen és felneveljen titeket. Így kaphatjátok meg mindazt a jót, amit Isten nektek akar adni, mint örökséget. De nemcsak nektek, hanem mindazoknak, akik egészen Istenhez tartoznak. ³³Amíg veletek voltam, nem kértem senkitől ezüst-, vagy aranypénzét, vagy a ruháját. ³⁴Ti is jól tudjátok, hogy amikor közöttetek éltem, mindig a saját kezemmel dolgoztam, így tudtam megvenni, amire szükségem volt. De nemcsak saját magamat tartottam el, hanem a munkatársaimat is. ³⁵Így mutattam meg nektek, hogy szorgalmas munkával kell segítenünk azokat, akiknek szükségük van rá. Arra tanítottalak titeket, hogy emlékezzetek az Úr Jézus szavaira: 'Boldogabb leszel, ha te adsz másoknak, mint ha neked adnak valamit.'"

³⁶Miután Pál befejezte, az efezusi gyülekezet vezetőivel[†] együtt letérdelt és imádkozott. ³⁷Mindannyian nagyon sírtak, Pál nyakába borultak, és megcsókolták. ³⁸Nagyon szomorúak voltak, mert azt mondta, hogy többet nem fognak találkozni vele. Azután elkísérték a hajóhoz Pált.

20:28 juhnyáj A helyi gyülekezet hasonló a juhnyájhoz. Isten népe is úgy követi Jézust, a Főpásztort, és a gyülekezet vezetőit, mint a juhok a pásztorukat. **20:28 pásztor** Szó szerint: „őrző, felvigyázó”. **20:28 Isten** Néhány régi kézirat szerint: „az Úr”. **20:28 saját vérével** vagy: „saját Fiának vérével”.

Utazás Jeruzsálembé

21 ¹Miután elbúcsúztunk a vezetőktől, útra keltünk, és egyenesen Kószba hajóztunk. Másnap Rodoszba érkeztünk, onnan Patarába indultunk. ²Itt találtunk egy másik hajót, amely Föníciába tartott. Erre felszálltunk, és útnak indultunk. ³Miután megláttuk Ciprust, és bal kéz felől elhajóztunk mellette, Szíria felé indultunk, és Tírusz[†] városában kötöttünk ki. Itt a hajóból partra tették a rakományt. ⁴Tíruszban megkerestük Jézus tanítványait, és hét napig velük maradtunk. A testvérek a Szent Szellem[†] által azt mondták Pálnak, hogy ne folytassa útját Jeruzsálembé. ⁵Amikor már letelt az időnk, mégis kimentünk a tengerpartra, hogy folytassuk az utunkat. Az egész gyülekezet[†], az asszonyokkal és gyerekekkel együtt, kikísért bennünket a városon kívül, egészen a tengerig. A parton letérdeltünk és imádkoztunk, ⁶majd elbúcsúztunk egymástól. Mi hajóra szálltunk, ők pedig haza mentek.

⁷Tíruszból tovább hajózva Ptolemaisban kötöttünk ki. Itt is üdvözöltük a testvéreket, és egy napig náluk maradtunk. ⁸Másnap tovább indultunk, és megérkeztünk Cézárea városába. Itt Fülöp házához mentünk, és nála maradtunk. Fülöpnek az volt a feladata, hogy az örömhírt[†] hirdesse az embereknek. Ő volt az egyik a hét segítő testvér* közül. ⁹Négy lánya volt, akik prófétáltak. Ezek a lányok még nem mentek férjhez.

¹⁰Néhány napja már ott voltunk, amikor egy Agabosz nevű próféta[†] érkezett Júdeából. ¹¹Odajött hozzánk, elvette Pál övét, összekötözte vele a saját kezét és lábát, majd ezt mondta: „A Szent Szellem[†] azt mondja, hogy ennek az övnek a gazdáját így kötözik meg Jeruzsálemben a zsidók, és átadják őt a nem zsidóknak.”

¹²Amikor ezt hallottuk, mi is, meg a többiek is kérlelni kezdtük Pált, hogy ne menjen fel Jeruzsálembé. ¹³Ő azonban így válaszolt: „Miért sírtok? Ne szaggassátok a szívemet! Felkészültem rá, hogy megkötöznek, vagy akár meg is ölnek Jeruzsálemben az Úr Jézus nevéért.”

¹⁴Mivel nem hagyta, hogy lebeszéljük, nem is próbálkoztunk tovább, hanem azt mondtuk: „Legyen úgy, ahogy az Úr akarja!”

¹⁵Néhány nap múlva felkészültünk, és elindultunk Jeruzsálembé. ¹⁶A cézáreai tanítványok közül is velünk jöttek néhányan. Elvezettek bennünket a ciprusi Mnázón házához, aki Jézus első tanítványai közé tartozott. Nála laktunk egy ideig.

Pál a jeruzsálemi gyülekezet vezetőinél

¹⁷Amikor Jeruzsálembé értünk, a testvérek örömmel fogadtak bennünket. ¹⁸Másnap Pál is eljött velünk, meglátogatta Jakabot és a jeruzsálemi gyülekezet[†] vezetőit[†], akik mind együtt voltak. ¹⁹Pál köszöntötte őket, elmondta nekik, hogy mi mindent tett Isten az ő szolgálatán keresztül a nem zsidó népek között. ²⁰Erre a jeruzsálemi testvérek dicsérték Istent, és azt mondták Pálnak: „Testvér, látod ezt a sok ezer zsidót, akik hisznek Jézusban, és ugyanakkor a Mózes Törvényének is buzgón engedelmeskednek? ²¹Ezek hallottak rólad, és úgy tudják, hogy azt tanítod az idegen országokban élő zsidóknak, hogy hagyják el Mózes Törvényét: ne metéljék körül a gyermekeiket, és ne kövessék a szokásainkat.

21:8 hét segítő testvér A jeruzsálemi gyülekezet 7 különleges szolgája. Lásd ApCsel 6:1–6.

²²Most mit tegyünk?! A zsidó hívők biztosan megtudják, hogy ide jöttél. ²³Tedd meg, amit mondunk neked! Van közöttünk négy ember, akik ígéretet tettek* Istennek. ²⁴Vidd őket magaddal, végezd el velük együtt a tisztulási szertartást*, és fizesd ki a költségeiket, hogy lenyírassák a hajukat*! Így mindenki meg fogja tudni, hogy nem igaz az, amit rólad hallottak, és hogy te magad is úgy élsz, hogy a Törvény parancsainak engedelmeskedsz. ²⁵Ami a nem zsidó hívőket illeti, nekik írtunk egy levelet, hogy

‘ne egyenek olyan ételt, amit a bálványoknak ajánlottak fel,
ne egyenek megfulladt állatok húsából készült ételt,
se olyan húst, amelyben benne maradt a vér, és
ne kövessenek el semmilyen szexuális bűnt[†]’.

²⁶Pál tehát csatlakozott ahhoz a négy férfihoz, és másnap elvégezte velük együtt a tisztulási szertartást. Azután elment a Templomba[†] és bejelentette, hogy mikor jár le a tisztulásuk ideje, hogy mikorra készítsék el értük az áldozatot.

Pált a zsidók majdnem megölik

²⁷Amikor a hét nap már majdnem letelt, néhány Ázsiából[†] jött zsidó meglátta Pált a Templomban[†]. Ezek az ázsiaiak Pál ellen uszították az embereket, akik erőszakkal megragadták őt, és közben azt kiáltották: ²⁸„Izraeli férfiak, segítsetek! Ez az az ember, aki népünk, Törvényünk és szent Templomunk ellen tanít minden városban mindenkit! Ráadásul most még nem zsidókat is behozott a Templomba és ezzel bemocskolta ezt a szent helyet!” ²⁹Ezt azért mondták, mert előzőleg látták Pált és Trofimoszt a városban. Trofimosz Efezusból jött, és görög volt. A zsidók azt hitték, hogy Pál bevitte őt a Templomba.

³⁰Az emberek erre nagyon dühösek lettek. Az egész városból mindenki a Templomba[†] rohant, erőszakkal megragadták Pált, kivonszolták onnan, a kapukat pedig azonnal bezárták. ³¹A sok dühös ember meg akarta ölni Pált. Közben valaki szólt a római katonák parancsnokának, hogy egész Jeruzsálemben zűrzavar uralkodik. ³²A parancsnok erre azonnal hívta a tisztjeit és a katonáit, és ezekkel együtt oda rohant, ahol Pál volt. Amikor az emberek meglátták a parancsnokot és a katonákat, elengedték Pált, és nem verték tovább.

Pál a rómaiak fogságába kerül

³³A parancsnok odament Pálhoz, elfogta, és megparancsolta a katonáinak, hogy kötözzék meg két láncsal. Ezután megkérdezte az emberektől, hogy kicsoda ez a Pál, és mi rosszat tett. ³⁴De a sok ember össze-vissza kiabált, és a parancsnok a nagy zűrzavarban nem tudta kideríteni, hogy igazában mi is történt. Ezért megparancsolta, hogy Pált vigyék fel a várba. ³⁵Amikor a lépcsőkhöz értek, a katonák felvették Pált, és úgy vitték fel a lépcsőn. ³⁶Így védték meg a dühös tömegtől, amely jött utána, és folyton azt kiáltozta: „Öld meg! Öld meg!”

21:23 *ígéretet* Valószínűleg nazireusi fogadalmat tettek, vagyis megfogadták Istennek, hogy különleges módon fogják szolgálni egy bizonyos ideig. **21:24** *szertartás* Különleges szertartás, amit a nazireusi fogadalom befejezésekor kellett elvégezni. A 26. versben is. **21:24** *hajukat* Ez is a nazireusi fogadalom idejének végét jelezte.

³⁷Amikor már éppen be akarták vinni a várba, Pál így szólt a parancsnoknak „Megengeded, hogy mondjak valamit?”

Az így válaszolt: „Tudsz görögül?! ³⁸Hát nem te vagy az az egyiptomi férfi, aki nemrég lázadást szított, és négyezer gyilkost vezetett a pusztába?”

³⁹Pál így válaszolt: „Nem, én zsidó vagyok. Tarzusból, a híres cilíciai városból származom. De kérek, engedd meg, hogy valamit mondjak az embereknek!”

⁴⁰Amikor a parancsnok megengedte, Pál megállt a lépcsőn, és intett az embereknek. Erre mindenki lecsendesedett, Pál pedig héberül szólalt meg. Ezt mondta:

Pál védekező beszéde a tömeg előtt

22¹ „Testvérek és népünk vezetői, hallgassatok meg! Hadd védekezzem előttetek!” ²Amikor az emberek meghallották, hogy az ő nyelvükön beszél, egészen lecsendesedtek. Pál ekkor így folytatta: ³ „Én magam is zsidó vagyok. A cilíciai Tarzuszban születtem, de Jeruzsálemben nevelkedtem. Gamáliél* tanítványa voltam, aki gondosan megtanított mindenre atyáink Törvénye szerint. Ugyanúgy szenvedélyesen lelkesedtem Istenért, mint most ti, ⁴és üldöztem† azokat, akik az Úr Úját† követték. Elfogtam, és börtönbe zártam őket, és voltak akiket meg is öltek közülük, férfiakat és nőket is. ⁵A főpap† és az idősebb vezetők tanácsa bizonyíthatja, hogy ez így történt. Tőlük kaptam azokat a leveleket is, amelyek damaszkuszi testvéreinkhez szóltak. Én magam azért mentem Damaszkuszba ezekkel a levelekkel, hogy ott is elfogjam Jézus tanítványait. Megkötözve akartam visszavinni őket Jeruzsálembe, hogy börtönbe kerüljenek, és megbüntessék őket.”

⁶ „De útban Damaszkusz felé valami történt velem. Körülbelül dél lehetett. Már közeledtem Damaszkusz városához, amikor hirtelen vakító fényesség vett körül, amely az égből világított rám. ⁷Leestem a földre, és egy hangot hallottam. Azt mondta: ‘Saul, Saul, miért üldözöl engem?’ ⁸Erre én megkérdeztem: ‘Ki vagy te, Uram?’ Ő így válaszolt: ‘Én vagyok a názáreti Jézus, akit te üldözöl.’ ⁹Akik velem voltak, látták a fényességet, de a hangot, amely hozzám szólt, nem hallották. ¹⁰Ekkor én megkérdeztem: ‘Mit tegyek, Uram?’ Az Úr pedig azt mondta nekem: ‘Kelj fel, és menj be Damaszkuszba! Ott majd megmondják neked mindazt, amit az én tervem szerint tenned kell.’ ¹¹Mivel a nagy fényességtől megvakultam, a társaim kézen fogva vezettek be Damaszkuszba.

¹²Élt abban a városban egy Anániás* nevű zsidó, aki hűségesen megtartotta a Törvény parancsait, és akit minden damaszkuszi zsidó tisztelt. ¹³Ez odajött hozzám, megállt mellettem, és azt mondta: ‘Saul, testvérem, kapd vissza a látásodat!’ Abban a pillanatban valóban megláttam őt. ¹⁴Anániás így folytatta: ‘Ősapáink Istene kiválasztott téged, hogy megtudd, mi a terve veled, és hogy meglásd az Igazságost (Jézust), és halld meg, amit neked mond. ¹⁵Mert róla fogsz tanúskodni: el kell mondanod minden embernek, amit láttál és hallottál. ¹⁶Most pedig ne várj tovább! Kelj fel, merítkezz be, mosd le a bűneidet, és hívd segítségül az Úr Jézus nevét!’

22:3 Gamáliél Híres és tiszteletben álló Törvény-tanító, a farizeusok csoportjából. Lásd ApCsel 5:34. **22:12** Anániás Az ApCsel-ben 3 ember szerepel, akiket így hívtak. A másik kettő az ApCsel 5:1 és 23:2 említi.

¹⁷Később visszajöttem Jeruzsálembe, és amikor a Templomban[†] imádkoztam, látomást láttam. ¹⁸Jézust láttam, aki azt mondta nekem: 'Siess, menj el Jeruzsálemből hamar, mert itt nem hiszik el, amit rólam mondasz!' ¹⁹Én így feleltem: 'Uram, ezek az emberek tudják, hogy én egyik zsinagógától[†] a másikhoz mentem, elfogtam, börtönbe zártam és megvertem azokat, akik benned hisznek!' ²⁰Amikor Istvánt megölték, aki rólad beszélt az embereknek, én is ott álltam, és helyeseltem, hogy megöljék. Sőt, őriztem is azoknak a ruháit, akik megölték Istvánt.' ²¹Erre Jézus azt mondta: 'Most indulj el! A nem zsidó népekhez küldelek, messzire.'"

²²Az összegyűlt emberek eddig csendben hallgatták Pált, de mikor ezt mondta, elkezdtek kiabálni: „Öld meg! Öld meg! Az ilyen embernek nem szabad élnie!” ²³Felsőruháikat eldobálták, ordítóztak, és port szórtak a levegőbe*. ²⁴A parancsnok erre mondta a katonáknak, hogy Pált vigyék be a várba, és korbáccsal verjék meg. Azt akarta, hogy Pál mondja meg, miért kiabáltak rá az emberek ilyen haragosan. ²⁵Amikor Pált megkötözték, hogy előkészítsék a megkorbácsoláshoz, ezt kérdezte az ott álló századostól: „Szabad-e nektek megkorbácsolni egy római állampolgárt, amíg el nem ítélik?”*

²⁶Erre a százados elment a parancsnokhoz, és azt mondta neki: „Vigyázz, mit csinálsz, mert ez az ember római állampolgár!”

²⁷A parancsnok ekkor Pálhoz sietett, és megkérdezte: „Mondd, te igazán római állampolgár vagy?”

„Az vagyok”—mondta Pál.

²⁸A parancsnok erre így felelt: „Én sokat fizettem azért, hogy római polgár lehessenek.”

„Én pedig már római polgárnak születtem”—felelte Pál.

²⁹Erre azok, akik meg akarták verni, azonnal elmentek. A parancsnok is megijedt, amikor megtudta, hogy Pál római állampolgár, és ő mégis megkötöztette.

Pál beszéde a zsidó vezetők előtt

³⁰A parancsnok pontosan meg akarta tudni, mivel vádolják Pált a zsidók. Ezért másnap összehívta a főpapokat[†] és az egész Főtanácsot[†]. Pált pedig eléjük állította, miután levette róla a láncokat.

23 ¹Pál a Főtanácsra[†] nézett és beszélni kezdett: „Testvéreim, én mind e mai napig tiszta lelkiismerettel éltem Isten előtt.” ²Erre Anániás* főpap[†] megparancsolta azoknak, akik Pál mellett álltak, hogy üssék szájon. ³Pál erre így szólt Anániáshoz: „Isten fog téged megverni, te fehérre festett pizkos fal! Azért ülsz ott, hogy a Törvény szerint ítélezz fölöttem, és a Törvény ellenére mégis megparancsolod, hogy engem üssenek meg?!”

⁴Akik mellette álltak, így szóltak Pálhoz: „Hogy mersz így beszélni Isten főpapjával[†]?!”

⁵Pál így felelt: „Testvéreim, nem tudtam, hogy ő a főpap[†]. Mert meg van írva: 'Ne mondj rosszat néped vezetőjéről!'³¹”

22:23 Felsőruháikat ... levegőbe Így fejezték ki, mennyire haragszanak Pálra. **22:25** Szabad-e ... ítélik A Római Jog szerint római állampolgárt nem volt szabad a tárgyalás előtt megkorbácsolni. **23:2** Ananias Nem azonos azzal, akit az ApCsel 22:12 említ. **23:5** idézet: 2Móz 22:28.

⁶Amikor Pál látta, hogy a Főtanács[†] egy része szadduceusokból[†], a másik része farizeusokból[†] áll, felkiáltott: „Testvérek, én is farizeus vagyok, sőt már apám is az volt! Most is azért állok a bíróság előtt, mert hiszek abban, hogy a halottak fel fognak támadni.”

⁷Amikor ezt mondta, a farizeusok[†] és a szadduceusok[†] vitatkozni kezdtek egymással, és a gyűlés két csoportra szakadt. ⁸A szadduceusok ugyanis nem hiszik, hogy a halottak fel fognak támadni. Nem hiszik, hogy vannak angyalok, vagy szellemek. A farizeusok azonban hisznek ezekben. ⁹Erre nagy zűrzavar és kiabálás támadt. Majd a farizeusok csoportjából felállt néhány törvény-tanító, és szenvedélyesen így érveltek: „Semmi rosszat nem látunk ebben az emberben. Lehet, hogy egy angyal vagy szellem szólott hozzá.”

¹⁰A vitatkozás annyira elvadult, hogy a parancsnok már attól félt, hogy Pált széttépik. Ezért megparancsolta a katonáknak, hogy menjenek le, Pált szabadítsák ki a vitatkozók közül, és vigyék vissza a várba.

¹¹Azon az éjszakán az Úr megállt Pál előtt, és azt mondta neki: „Légy bátor! Mert ahogyan Jeruzsálemben beszéltél, úgy kell Rómában is beszélned rólam.”

Pál a zsidók meg akarják ölni

^{12–13}Másnap a zsidók közül negyvenen összegyűltek, és azt tervezték, hogy meggyilkolják Pált. Megfogadták, hogy addig sem nem esznek, sem nem isznak, amíg ez nem sikerül. ¹⁴Elmentek a főpapokhoz[†] és a nép idős vezetőihez, és azt mondták: „Megfogadtuk, hogy addig nem eszünk semmit, amíg Pált meg nem öljük. ¹⁵Ezért most a Főtanácssal[†] együtt kérjétek meg a parancsnokot, hogy küldje le hozzátok Pált, mintha még kérdezni szeretnétek tőle valamit. Mi pedig várni fogunk rá, és megöljük, mielőtt ideérne.”

¹⁶Pál unokaöccse azonban meghallotta ezt a tervet, elment a várba, és elmondta Pálnak. ¹⁷Pál ekkor magához hívta az egyik századost, és azt mondta neki: „Vidd el ezt a fiatalembert a parancsnokhoz, mert valami üzenetet hozott!” ¹⁸A százados el is vitte a fiút a parancsnokhoz, és így szólt hozzá: „Az a Pál nevű fogoly hívatott, és megkért, hogy hozzam ide ezt a fiatalembert, mert mondani akar neked valamit.”

¹⁹A parancsnok ekkor kézen fogta a fiút, különvonult vele, és megkérdezte tőle: „Mit akarsz nekem mondani?”

²⁰A fiú így válaszolt: „A zsidók megegyeztek, hogy megkérnek, küldd le Pált holnap a Főtanács[†] elé, mintha még valamit kérdezni akarnának tőle. ²¹De te ne higgy nekik, mert több, mint negyvenen állnak lesben, hogy útközben meggyilkolják Pált. Ezek megfogadták, hogy addig nem esznek, nem isznak, amíg meg nem ölik. Már készen állnak, és csak a te engedélyedet várják.”

²²A parancsnok ekkor elküldte a fiút. Azt mondta neki: „Senkinek se szólj, hogy ezt elmondtad nekem!”

Pál Cézareába viszik

²³Azután magához hívatott két századost, és azt mondta nekik: „Készítsetek fel kétszáz katonát, hetven lovas és kétszáz lándzsást, és ma este kilenc órakor induljatok útnak Cézareába. ²⁴Adjatok lovakat Pálnak, hogy ő is lovagoljon, és juttassátok el épségben Félix kormányzóhoz!” ²⁵A parancsnok levelet is írt Félixnek, amely így szólt:

²⁶„Klaudiusz Liziász üdvözlettel a nagyra becsült Félix kormányzónak.

²⁷Ezt az embert a zsidók elfogták, és meg akarták ölni, de én katonáimmal kiszabadítottam, mert megtudtam, hogy római állampolgár. ²⁸Tudni akartam, mivel vádolják, ezért levittem őt a Főtanácsuk[†] elé. ²⁹Kiderült, hogy csak a saját törvényükkel kapcsolatban vádolják, és nincs ellene semmi olyan vád, amely alapján halált, vagy börtönt érdemelne. ³⁰Amikor megtudtam, hogy titokban meg akarják ölni, azonnal elküldtem őt hozzád. Vádlóinak pedig megparancsoltam, hogy mondják el neked, amivel ezt az embert vádolni akarják.”

³¹A katonák a parancs szerint még azon az éjszakán elvitték Pált Antipatriszba. ³²Másnap a lovas katonák továbbmentek vele, a többiek pedig visszatértek Jeruzsálembe. ³³Amikor a lovas csapat megérkezett Cézáréába, átadták a levelet a kormányzónak, és Pált is elébe vezették. ³⁴A helytartó elolvasta a levelet, és megkérdezte Páltól, hogy melyik tartományból való. Amikor megtudta, hogy Ciliciából, ³⁵azt mondta neki: „Majd meghallgatlak, amikor a vádlóid is megérkeznek.” Megparancsolta, hogy Pált a Heródes palotájában őrizzék.

Pál Félix helytartó előtt

24¹Öt nappal később Anániás főpap[†] néhány idős zsidó vezetővel együtt lement Cézáréába. Magukkal vittek egy Tertullusz nevű ügyvédet, hogy ő mondja el a kormányzó előtt, mivel vádolják Pált. ²Amikor Pált elővezették, Tertullusz elkezdte vádbeszédét:

„Nagyra becsült Félix, neked köszönjük, hogy hosszú ideje békében élünk. Bölcsességeddel sok fontos változást hoztál országunkban. ³Ezt minden körülmények között és mindenhol nagy hálával ismerjük el. ⁴De hogy ne raboljuk tovább az idődet, most arra kérünk, hallgasd meg rövid beszédünket! ⁵Ez az ember (Pál) nagy bajkeverő, aki az egész világon zűrzavart kelt a zsidók között. Ő a názáretiek csoportjának vezetője. ^{6–8}Még a Templomot[†] is be akarta mocskolni, de ebben megakadályoztuk*. Ha kikérdezed, te is meggyőződhetsz azokról a dolgokról, amelyekkel vádoljuk.” ⁹A többi zsidó vezető is bizonygatta, hogy Tertullusz mindenben igazat mondott.

Pál védőbeszéde Félix előtt

¹⁰Amikor a helytartó intett, hogy most Pál következik, ő így válaszolt: „Félix kormányzó! Tudom, hogy hosszú évek óta vagy már ennek a népnek a bírója, ezért örömmel védekezem előtted a magam dolgában. ¹¹Megtudhatod, hogy csak tizenkét nappal ezelőtt mentem fel Jeruzsálembe, hogy ott Istent imádjam. ¹²Ezalatt nem láttak engem sem a Templomban[†], sem a zsinagógában[†], vagy bárhol a városban, hogy vitatkoztam volna, vagy zűrzavart keltettem volna a nép között. ¹³Azt sem tudják bebizonyítani, amivel most vádolnak. ¹⁴Azt elismerem, hogy atyáink Istenét olyan módon tisztetem, ahogyan Jézus útjának[†] követői. Akik engem

24:6–8 megakadályoztuk Néhány kéziratban ezután következik: „és meg akartuk ítélni a saját Törvényünk szerint, ⁷de Liziász parancsnok közbelépett, és erőszakkal kivette a kezünkből. ⁸Liziász azt parancsolta, hogy akik vádolni akarják, jöjjenek eléd.”

vádolnak, azt gondolják, hogy ez nem helyes. Én azonban hiszek mindabban, ami Mózes Törvényében és a próféták könyveiben[†] meg van írva. ¹⁵Ugyanazt várom és remélem, mint az én vádolóim, hogy Isten egy napon feltámasztja majd mind az igazakat, mind a gonoszokat. ¹⁶Ezért teljes erővel arra törekszem, hogy a lelkiismeretem mindig tiszta legyen Isten és az emberek előtt.

¹⁷Sok évig távol voltam Jeruzsálemtől, de most visszajöttem népemhez, hogy pénzadományt hozzak a szegényeknek, és áldozatokat mutassak be. ¹⁸A tisztulási szertartás* közben talált rám a Templomban[†] néhány ázsiai zsidó, de nem volt körülöttem sok ember, és nem okoztam semmi zűrzavart. ¹⁹Ezeknek az ázsiai zsidóknak kellett volna ide jönniük, és Félix, előtted kellett volna elmondaniuk, hogy mivel vádolnak engem. ²⁰Vagy mondják el ezek, akik Jeruzsálemből jöttek, hogy mi rosszat találtak bennem, amikor a Főtanács[†] előtt álltam. ²¹Csak azért az egy dologért vádolhatnak, amit akkor kiáltottam, amikor előttük álltam: „azért vádoltok ma, mert hiszek a halottak feltámadásában.”

²²Ekkor Félix kormányzó, aki már korábban is jól ismerte a Jézus Útjának[†] követőit, így szólt: „Majd amikor eljön Liziász, a parancsnok, akkor döntök az ügyedben.” Ezzel befejezte a vádlók és Pál meghallgatását. ²³A századosnak megparancsolta, hogy őrizze Pált, de ne túl szigorúan, a barátainak pedig engedjék meg, hogy behozzák a börtönbe, amire Pálnak szüksége van.

²⁴Néhány nap múlva Félix kormányzó újra eljött a feleségével, Druzillával együtt, aki zsidó volt. Félix parancsolta, hogy hozzák elé Pált, és meghallgatta, amit a Krisztus Jézusban való hitről mondott. ²⁵De amikor Pál az Isten akarata szerint való életről, a magunk megfegyvelzéséről, és a közeledő ítéletről kezdett beszélni, Félix megijedt, és azt mondta: „Most menj el, de ha ráérek, majd újra hívlek.” ²⁶Félix remélte, hogy titokban pénzt kap Páltól, hogy engedje őt szabadon. Ezért gyakran hívatta, és beszélgetett vele.

²⁷Két év telt el így. Azután Porcius Fesztusz lett az új kormányzó Félix helyett. Pált azonban Félix nem engedte szabadon, mert a zsidóknak akart a kedvében járni.

Pál az új kormányzó előtt

25 ¹Az új kormányzó, Fesztusz meg is érkezett az országba. Három nap múlva felment Cézáréából Jeruzsálembe. ²Itt a főpapok[†] és a többi zsidó vezetők elmondták neki, hogy mivel vádolják Pált. ³Arra is megkérték Fesztuszt, hogy a kedvükért küldje el Pált Jeruzsálembe. Azt tervezték ugyanis, hogy útközben majd megölik. ⁴Fesztusz erre azt felelte, hogy Pált Cézáréában tartják fogva, és hamarosan ő maga is odautazik. ⁵Azt javasolta a zsidó vezetőknek, hogy vele együtt menjenek Cezáréába, és ott mondják el, mivel vádolják Pált.

⁶Miután nyolc-tíz napot Jeruzsálemben töltött, Fesztusz visszament Cézáréába. A megérkezése utáni napon beült a bírói székbe, és maga elé hívatta Pált. ⁷Amikor Pál megjött, a jeruzsálemi zsidók körülállták, és sok mindennel vádolták, de egyiket sem tudták bizonyítani. ⁸Pál így védekezett: „Semmi rosszat nem tettem, sem a zsidók Törvénye, sem a Templom[†], sem a császár[†] ellen.”

24:18 szertartás Különleges szertartás, amit a nazíreusi fogadalom befejezésekor kellett elvégezni.

⁹Fesztusz azonban a zsidók kedvében akart járni, ezért megkérdezte Pált: „Akarsz-e Jeruzsálembé menni, hogy ott mondjak ítéletet ezekben a dolgokban?”

¹⁰Pál így válaszolt: „A császár[†] bírósága előtt állok, és itt kellene ítélni fölöttem! Semmi rosszat nem tettem a zsidók ellen. Ezt te is tudod, Fesztusz! ¹¹Ha valami rosszat tettem, és a törvény szerint ezért meg kell halnom, akkor nem akarom elkerülni a halálbüntetést. De ha nem igaz, amivel ezek az emberek vádolnak, akkor engem senki nem adhat oda nekik. Azt akarom, hogy a császár ítéljen az ügyemben. Ehhez jogom van!”

¹²Miután Fesztusz megbeszélte a tanácsadóival a dolgot, így válaszolt: „Mivel azt akarod, hogy a császár[†] ítéljen az ügyedben, ezért hozzá foglak küldeni.”

Pált Agrippa király elé állítják

¹³Néhány nappal később Cézareába érkezett Agrippa[†] király és Berenike[†], hogy üdvözöljék Fesztuszt. ¹⁴Amikor már több napja ott voltak, Fesztusz így beszélt a királynak Pálról: „Van itt egy fogoly, akit még Félix hagyott a börtönben. ¹⁵Amikor Jeruzsálembé mentem, a főpapok[†] és a zsidó vezetők azt mondták erről az emberről, hogy sok rosszat tett, és azt akarták, hogy ítéljem halálra. ¹⁶Mondtam nekik, hogy a rómaiak addig nem adnak át egy vádlottat másoknak, hogy elítéljék, amíg a vádló és a vádlott nem állnak szemtől szemben a bíróság előtt. A vádlottnak, meg kell engedni, hogy védekezzen a vád ellen.

¹⁷Amikor idejöttek velem a jeruzsálemi zsidó vezetők, nem vártam sokáig, hanem már másnap a bírói székbe ültem, és behívtam a vádlottat, ezt a Pált. ¹⁸Azután a jeruzsálemiek elmondták, mivel vádolják. De semmi olyat nem mondtak, amire gondoltam. ¹⁹Csak a saját vallásukról vitatkoztak Pállal, meg egy bizonyos Jézus nevű emberről, aki már meghalt. Pál viszont azt állította, hogy ez a Jézus él. ²⁰Mivel nem tudtam, eldönteni ezt a vitát, megkérdeztem Pált, a vádlottat, hogy akar-e Jeruzsálembé menni, hogy ott tárgyaljuk meg az ügyét. ²¹De ő nem akart, hanem azt kérte, hogy a császár[†] legyen a bíró ebben az ügyben. Ezért úgy döntöttem, hogy továbbra is itt őrizzék, amíg majd Rómába küldöm a császárhoz.”

²²Agrippa[†] király ezt válaszolta: „Fesztusz, én is szeretném meghallgatni azt az embert.”

Fesztusz így felelt: „Holnap meghallgathatod.”

²³Másnap Agrippa és Berenike[†] díszes ruhába öltözve újra eljöttek. A katonai és városi vezetőkkel együtt bevonultak egy nagy terembe. Fesztusz parancsára Pált is előhozták. ²⁴Ekkor Fesztusz így kezdte: „Agrippa király és ti mindannyian! Itt látjátok azt az embert (*Pált*), akit a zsidók vezetői vádoltak előttem Jeruzsálemben is, meg itt is. Azt kiabálták, hogy Pálnak meg kell halnia. ²⁵Én viszont megállapítottam, hogy semmi olyat nem tett, amiért halálbüntetést érdemelne. Mivel azonban Pál a császárhoz[†] akart menni, hogy ő ítéljen felette, elhatároztam, hogy el is küldöm hozzá. ²⁶Azonban nem tudom, hogy mit írjak róla a császárnak. Ezért elétek állítom, elsősorban pedig eléd, Agrippa király. Azt remélem, hogy kikérdezitek, és ezután a vizsgálat után meg tudom írni, miért is kell a császárhoz küldenem. ²⁷Hiszen nincs értelme odaküldeni ezt az embert, ha nem tudjuk megírni, mivel vádolják.”

Pál védőbeszéde Agrippa király előtt

26¹Agrippa ekkor így szólt Pálhoz: „Most elmondhatod, mivel védekezel.”
²Pál ekkor kinyújtotta a karját*, és belekezdett védőbeszédébe:
²„Agrippa király, szerencsésnek tartom magamat, amiért ma előtted védekezhetek. Válaszolni fogok azokra, amikkel a zsidók vezetői vádolnak.
³Tudom, hogy te jól ismered a zsidó szokásokat, és a vitás kérdéseket. Ezért kérlek, hallgass meg türelemmel!

⁴Minden zsidó tudja, hogyan éltem gyermekkoromtól fogva a saját városomban és Jeruzsálemben. ⁵Régóta ismernek, ezért ha akarják, bizonyíthatják, hogy én a zsidó vallás lesgzigorúbb csoportjának voltam a tagja. A farizeusok†közé tartoztam. ⁶Most is azért állok itt, és azért vádolnak engem, mert hiszek abban, amit Isten ígért őseinknek, és várom annak beteljesülését. ⁷Ugyanezt várja népünk tizenkét törzse is. Azt remélik, hogy el is érik ezt, azzal, hogy éjjel-nappal buzgón szolgálják Istent. Ezért a reménységért vádolnak engem a zsidók, ó, király! ⁸Miért nem tudjátok elhinni, hogy Isten feltámasztja a halottakat?

⁹Amikor még farizeus† voltam, én is azt gondoltam, hogy amit csak tudok, mindent meg kell tennem a názáreti Jézus neve ellen. ¹⁰Jeruzsálemben valóban sok mindent tettem a Jézusban hívő zsidók ellen. A főpapoktól† engedélyt kaptam, hogy ezek közül sokat börtönbe zárjak, és arra szavaztam, hogy ítéljék halálra őket. ¹¹A zsinagógákban† is gyakran megbüntettem ezeket a hívőket, és próbáltam őket arra kényszeríteni, hogy gonosz dolgokat mondjanak* Jézusról. Annyira haragudtam rájuk, hogy más városokba is elmentem, hogy ott is üldözsem† őket.”

¹²„Egy ilyen alkalommal éppen úton voltam Damaszkusz felé, ahová a jeruzsálemi főpapok† küldtek. ¹³Egyszer csak dél tájban, a mennyből a napnál is fényesebb világosság ragyogott rám, és körülvett engem meg a kísérőimet. ¹⁴Mindannyian leestünk a földre, én pedig hallottam, hogy valaki így szólt hozzám héber nyelven: ‘Saul, Saul, miért üldözöl engem? Ezzel csak magadnak okozol fájdalmat!’ ¹⁵Erre én megkérdeztem: ‘Ki vagy te, Uram?’ Az Úr így válaszolt: ‘Én vagyok Jézus, akit üldözöl. ¹⁶De most állj fel! Azért jöttem hozzád, mert kiválasztottalak, hogy a szolgálóm legyél. Azt akarom, hogy mondd el az embereknek, amit ma láttál, és amit majd ezután mutatok meg neked. ¹⁷Megvédelek téged a saját népedtől és a nem zsidóktól is, akikhez küldelek. ¹⁸Azért küldelek hozzájuk, hogy nyisd meg a szemüket, hozd ki őket a sötétségből a világosságra, a Sátán hatalmából Istenhez. Akkor Isten megbocsátja a bűneiket, és megkapják a helyüket azok között, akik a bennem való hitük által Isten szent népévé lettek.’”

¹⁹„Agrippa király, miután láttam ezt a mennyei látomást, engedelmeskedtem. ²⁰Először Damaszkuszban, majd Jeruzsálemben és egész Júdeában mindenhol hirdettem a zsidóknak és nem zsidóknak egyaránt, hogy változtassák meg a gondolkodásukat és az életüket. Sürgettem őket, hogy forduljanak Istenhez. Bízattam őket, hogy éljenek úgy, hogy a tetteik bizonyítsák a szívük megváltozását. ²¹Ezért fogtak el engem a zsidók, amikor a Templomban† voltam, és ezért akartak megölni. ²²Isten azonban mind a

26:1 kinyújtotta karját Így jelezte, hogy beszélni akar. **26:11** gonosz dolgokat mondjanak Szó szerint: „káromkodjanak, vagy átkozzák”, vagyis tagadják meg Jézust, ne higgyenek benne többé.

mai napig megsegített. Ezért állok itt ma is előttetek, és tanúskodom ezekről a dolgokról mindenkinek, közönséges embereknek és hatalmasoknak egyaránt. Csak ugyanazt mondom, amit már Mózes és a próféták[†] is előre megmondtak, hogy meg fog történni. ²³Megmondták, hogy a Krisztusnak[†] szenvednie kell, és ő lesz az első, aki feltámad a halottak közül. Azt is megmondták, hogy a Krisztus hoz majd világosságot a zsidóknak és a nem zsidóknak is.”

²⁴Amikor Pál ezt mondta a saját védelmében, Fesztusz hangosan felkiáltott: „Pál, te megőrültél! A sok tanulás megzavarta az eszedet.”

²⁵„Nem vagyok őrült, tisztelt Fesztusz, hiszen amit mondok, igaz, és mindezt komolyan gondolom” — válaszolta Pál. ²⁶„Agrippa király tudja, miről van szó, előtte nyíltan beszélhetek. Biztos vagyok benne, hogy ő mindezeket ismeri, hiszen nem titokban történtek ezek a dolgok. ²⁷Agrippa király, hiszel-e abban, amit a próféták[†] írtak? Tudom, hogy hiszel.”

²⁸Ekkor Agrippa így szólt Pálhoz: „még egy kis erőfeszítés, és engem is rábeszélés, hogy keresztény legyek.”

²⁹Pál így felelt: „Nem az számít, hogy kis, vagy nagy erőfeszítéssel, de arra kérem Istent, hogy te is, Agrippa király, meg mind a többiek is, akik ma hallgattok engem legyenek hozzám hasonlóak, ezeket a láncokat kivéve.”

³⁰Ekkor Agrippa király, Fesztusz, a helytartó, Bereniké és a többiek is mind felálltak, és kimentek a teremből. ³¹Közben beszélgettek maguk között: „Ez az ember semmi olyat nem tett, amivel halálbüntetést vagy börtönt érdemelne.” ³²Agrippa így szólt Fesztuszhoz: „Akár szabadon is engedhetnék ezt a Pált, ha nem mondta volna, hogy a császárhoz[†] akar menni.”

A fogoly Pál tengeri utazása

27¹Miután úgy határoztak, hogy hajón küldenek bennünket Itáliába (*Rómába*), Pált a többi fogollyal együtt átadták egy Juliusz nevű századosnak, aki a császári hadseregben szolgált. ²Adramittiumban felszálltunk egy hajóra, és elindultunk. Ez a hajó Ázsia[†] kikötői felé tartott. Velünk utazott a macedón Arisztarkhosz is, aki Thesszalonikából jött. ³Másnap kikötöttünk Szidónban. Juliusz nagyon jóindulatú volt Pálhoz, és megengedte neki, hogy meglátogassa Szidónban lakó barátait. Azok pedig ellátták Pált mindennel, amire szüksége volt. ⁴Szidónból továbbindultunk, és mivel a szél szembe fújt, Ciprus partjai mentén hajóztunk el. ⁵Ezután Cilicia és Pamfilia mellett haladtunk el, majd a líciai Mira kikötőjébe érkeztünk. ⁶Itt a százados talált egy Itáliába tartó alexandriai hajót, amelyre átszállított bennünket.

⁷Több napig tartó lassú hajózás után nagy nehezen eljutottunk Knidoszig, de olyan erős szél fújt velünk szemben, hogy abba az irányba nem mehettünk tovább. Ezért Kréta szigete felé fordultunk. Szalmóné mellett elmentünk, és Kréta déli partja mentén hajóztunk, ahol nem ért bennünket az erős szél. ⁸Nehezen haladtunk, majd befutottunk egy Szépkikötő nevű helyre, amely nem volt messze Lázea városától.

⁹Itt sokáig horgonyoztunk. Ezzel időt veszítettünk, és már veszélyes volt továbbmenni, hiszen a zsidó böjt* ideje is elmúlt. Ezért Pál figyelmeztette a

27:9 zsidó böjt Ez a nap az Engesztelés napja, amikor a zsidók böjtöltek. Ősszel volt az ideje. Ilyenkor ezen a vidéken nagy viharok dúltak.

hajósokat: ¹⁰„Emberek, úgy látom, hogy ez az utazás sok bajjal fog járni! Az egész hajó, és mindaz, ami rajta van, el fog veszni. Sőt, az életünk is veszélyben van.” ¹¹De a hajó tulajdonosa és a kapitány tovább akartak menni, és nem hittek Pálnak. Juliusz, a százados pedig inkább hallgatott a kapitányra és a hajó tulajdonosára, mint Pálra. ¹²Mivel ez a kikötő nem volt alkalmas arra, hogy ott töltsük el az egész telet, a többség úgy döntött, hogy hajózzunk tovább, próbáljunk meg elérni Főnixbe, és ott várjuk ki a tél végét. Főnix városa Kréta szigetén van, és a kikötője délnyugatra és északnyugatra is nyitott.

A vihar

¹³Amikor enyhe déli szél támadt, úgy gondolták, hogy ez az a szél, amire számítottak. Ezért felhúzták a horgonyt, és Kréta partja mellett hajóztunk tovább. ¹⁴De hamarosan viharos szél támadt a sziget felől, ¹⁵és elsodorta a hajót. Ezt a szelet „Északkeleti”-nek nevezik. Mivel a széllel szemben a hajó nem tudott tovább haladni, engedték, hogy a vihar vigye, amerre akarja. ¹⁶Azután egy kis sziget, Kauda partja mellett hajóztunk, ahol nem ért bennünket a szél. Ekkor nagy nehezen biztonságba helyeztük a mentőcsónakot: ¹⁷az emberek felhúzták a hajó fedélzetére, majd kötelekkel átkötötték a hajót. Azután, mivel attól féltek, hogy Szirtisz homokpadjaiba ütközünk, behúzták a vitorlát, és hagyták, hogy a vihar sodorja a hajót. ¹⁸A viharos tenger olyan erősen dobálta a hajót, hogy másnap elkezdtek a vízbe szórni a rakományt*, amit szállított. ¹⁹A következő napon a saját kezükkel dobálták ki a hajó felszerelését. ²⁰Mivel több napon keresztül nem láttuk sem a Napot, sem a csillagokat, és a vihar egyre erősebb lett, már nem is reméltük, hogy megmenekülünk.

²¹Akkor már hosszú ideje senki nem evett semmit, Pál felállt, és azt mondta: „Emberek, mondtam nektek, hogy ne induljunk el Kréta szigetéről. Jobb lett volna, ha hallgattok rám, és akkor elkerülhettük volna ezt a bajt és veszteséget. ²²De most arra biztatlak benneteket, hogy ne féljete, mert senki nem hal meg közülünk, csak a hajó fog elpusztulni. ²³Mert az elmúlt éjjel mellém állt egy angyal, akit Isten küldött hozzám. Ez az Isten az, akit én tisztetek, hozzá tartozom. ²⁴Az angyal azt mondta: ‘Ne félj, Pál! Mert neked a császár† elé kell állnod, és a te kedvedért Isten megmenti azoknak az életét is, akik veled együtt hajóznak.’ ²⁵Ezért szedjétek össze a bátorságotokat, férfiak! Mert én bízom Istenben, és tudom, hogy minden pontosan úgy lesz, ahogy megmondta. ²⁶Egy szigeten fogunk partot érni.”

²⁷Már a tizennegyedik éjszakát töltöttük az Adriai-tengeren, egyre csak hanykolódva, céltalanul. Éjfél körül a matrózok gyanították, hogy valamilyen szárazföld van a közelben. ²⁸Megmérték a víz mélységét, és látták, hogy körülbelül harminchét méter. Kis idő múlva újra megmérték, és ekkor már csak huszonnyolc méter volt. ²⁹Mivel attól féltek, hogy a sziklás parton zátonyra futunk, a matrózok négy horgonyt vetettek ki a hajó hátsó részéből, majd imádkoztak, hogy jöjjön a reggel. ³⁰Azután a matrózok leeresztették a tengerre a mentőcsónakot. Úgy tettek, mintha a hajó orrából akarnák a horgonyt kivetni, de igazában el akartak szökni a hajóról. ³¹Pál figyelmeztette a századost és a többi katonákat: „Ha a matrózok nem

27:18 rakományt Ezt azért tették, hogy a hajó könnyebb legyen, és ne süllyedjen el.

maradnak a hajón, nem menekülhettek meg.”³²Ezért a katonák elvágták a mentőcsónak köteleit, és hagyták, hogy a vízbe essen.

³³Mielőtt hajnalodni kezdett, Pál biztatott mindenkit, hogy egyen valamit. Azt mondta: „Ez már a tizennegyedik nap, hogy éhesen várakoztatok, és semmit nem esztek. ³⁴Most kérlek benneteket, egyetek valamit, mert ez is kell az életben maradáshoz. Mind meg fogunk menekülni, senkinek nem lesz semmi baja.” ³⁵Miután ezt mondta, kenyeret vett elő, és mindannyiuk előtt hálát adott Istennek, azután megtörte, és enni kezdett. ³⁶Erre mindenki felbátorodott, és evett. ³⁷Összesen kétszázhetvenhatan voltunk a hajón. ³⁸Miután eleget ettünk, a tengerbe szórtuk a gabonát, hogy ezzel is könnyítsünk a hajón.

Hajótörés és megmenekülés

³⁹Amikor megvirradt, a matrózok látták a partot, de nem tudták, hová jutottunk. Észrevettek egy homokos partú öblöt, és elhatározták, hogy ha lehet, itt viszik partra a hajót. ⁴⁰Ezért elvágták a horgonyok köteleit, és a horgonyokat a tengerben hagyták. Meglazították a kormánylapátok tartóköteleit, és az első vitorlát a szél felé fordították. Így a hajó elindult a part felé, de ⁴¹hamarosan ráfutott egy víz alatti homokpadra, és megfeneklett. A hajó orra belefúródott a homokba és meg se mozdult, a hátsó részét pedig darabokra tördelték a hullámok.

⁴²A katonák elhatározták, hogy minden rabot megölnek, nehogy valaki kiússzon, és megszökjön. ⁴³De Juliusz százados meg akarta menteni Pál életét, ezért nem engedte, hogy a katonák megöljék a foglyokat. Megparancsolta, hogy először azok ugorjanak a hajóból a tengerbe, akik tudnak úszni és igyekezzenek a partra. ⁴⁴A többiek meg deszkákba, vagy a szétört hajó darabjaiba kapaszkodjanak. Így azután a hajóról mindenki baj nélkül elérte a partot. Senki nem veszett el.

Pál Málta szigetén

28¹Miután mindannyian kimenekültünk a vízből, megtudtuk, hogy Málta szigetén vagyunk. ²Az ott lakó emberek nagyon kedvesek voltak hozzánk. Tüzet raktak, és mindannyiunkat befogadtak, mert esni kezdett az eső, és hideg volt. ³Pál is fölszedett egy csomó ágat, és a tűzre dobta. Az ágak közül előbújt egy mérges kígyó és a kezébe harapott. ⁴Amikor a szigeten lakók látták, hogy Pál kezén ott csüng a kígyó, azt mondták egymás között: „Ez az ember biztosan gyilkos lehet. A tengerből ugyan megmenekült, de az isteni igazság* nem engedte, hogy éljen.” ⁵Pál azonban lerázta magáról a kígyót a tűzbe, és semmi baja nem lett. ⁶Az emberek arra számítottak, hogy Pál teste feldagad, vagy pedig hirtelen holtan esik össze. Hosszú ideig vártak, de semmi baja nem történt. Ezért mást gondoltak, és azt mondták, hogy Pál biztosan valami isten lehet.

⁷Nem messze ettől a helytől volt a birtoka a sziget vezetőjének, Publiusznak, aki meghívott bennünket a házába. Ott három napon át nagy szeretettel látott bennünket vendégül. ⁸Publiusz apja betegen feküdt, mert lázban és vérhasban szenvedett. Pál bement hozzá, imádkozott, rátette a

28:4 igazság Az emberek azt gondolták, hogy van egy „Igazság” nevű isten, aki a gonosz embereket megbünteti.

kezét*, és meggyógyította. ⁹Miután ez történt, a szigetről a többi betegek is eljöttek Pálhoz, és meggyógyultak. ^{10–11}Sok ajándékot kaptunk tőlük. Így fejezték ki a tiszteletüket irántunk. Amikor ismét hajóra szálltunk, mindenfélét adtak, amire szükségünk volt.

Három hónappal később felszálltunk egy alexandriai hajóra, amely a szigeten várta, hogy elmúljon a tél. A hajó címere az alexandriai iker-isteneket* ábrázolta. ¹²Megérkeztünk Szirakuzába, és ott töltöttünk három napot. ¹³Onnan továbbhajóztunk, és Régiumban kötöttünk ki. Másnap déli szél fúj, így tovább indultunk. Két nap alatt eljutottunk Puteoliba. ¹⁴Itt talákoztunk néhány testvérrel, akik megkértek, hogy maradjunk velük hét napig.

Pál megérkezik Rómába

Végül megérkeztünk Rómába. ¹⁵A római testvérek már hallottak rólunk, és elénk jöttek egészen az Appiusz piacáig* és a Három Vendégfogadóig*. Amikor Pál meglátta őket, hálát adott Istennek, és sokkal bátrabb lett.

¹⁶Amikor megérkeztünk Rómába, Pálnak megengedték, hogy egyedül lakjon. Csak az a katona lakott vele, aki őrizte.

Pál találkozik a római zsidó vezetőkkel

¹⁷Három nappal később Pál magához hívta a Rómában lakó zsidók vezetőit. Amikor összegyűltek, így szólt hozzájuk: „Testvéreim, annak ellenére, hogy semmi rosszat nem tettem népünk vagy atyáink szokásai ellen, Jeruzsálemben mégis fogolyként adtak át a rómaiaknak. ¹⁸Miután a rómaiak kihallgattak, szabadon akartak engedni, mert semmi halálbüntetést érdemlő bűnt nem találtak bennem. ¹⁹De a zsidók nem akarták, hogy a rómaiak elengedjenek. Emiatt kénytelen voltam azt kérni, hogy a császár† ítéljen az ügyemben. De nem azért tettem ezt, mintha valamivel vádolni akarnám népemet. ²⁰Ezért kértem, hogy jöjjetek hozzám, és beszélhessek veletek. Mert Izrael reménye miatt viselem ezeket a láncokat.”

²¹A zsidó vezetők erre azt mondták Pálnak: „Mi nem kaptunk rólad semmiféle levelet Júdeából, és az onnan jött testvérek sem hoztak híreket, és nem mondtak rosszat rólad. ²²Ezért szeretnénk most tőled hallani, hogyan gondolkozol, és mit hiszel. De azt tudjuk, hogy ezzel a csoporttal (Jézus tanítványaival) mindenhol ellenkeznek.”

²³Meg is egyeztek, hogy egy bizonyos napon újra visszajönnék. Azon a napon még többen eljöttek Pálhoz, ő pedig reggeltől estig magyarázott nekik, és tanította őket Isten királyi uralmáról. Mózes Törvénye és a próféták† írásai alapján próbálta meggyőzni őket Jézusról. ²⁴Néhányan közülük elfogadták, hogy amit Pál mond, az igaz. A többiek azonban nem hittek. ²⁵Egymás között vitatkozva éppen el akartak menni, amikor Pál még valamit mondott nekik: „Milyen igaza volt a Szent Szellemnek†, amikor Ézsaiás prófétán keresztül így szólt őseinkhez:

28:8 rátette a kezét Ilyen módon kérte Istent, hogy különlegesen áldja meg ezt az embert. Ebben az esetben a gyógyulását kérte. **28:10–11** iker-isteneket Kasztort és Polluxot, a görög mitológia két bálvány-istenét. **28:15** Appiusz piaca Kisváros, Rómától 69 km-re. **28:15** Három Vendégfogadó Kisváros, Rómától 48 km-re.

- ²⁶ ‘Menj el ehhez a néphez, és mondd meg nekik:
csak figyeltek, és figyeltek,
de nem fogtok megérteni semmit,
csak néztek, és néztek,
de nem láttok meg semmit.
- ²⁷ Mert kemény lett ennek a népnek a szíve,
nehezen hallanak a fülükkel, és becsukták a szemüket.
Azért történt így, hogy ne lássanak szemükkel, ne halljanak fülükkel,
ne értsenek szívükkel,
és így ne forduljanak hozzám, hogy meggyógyítsam őket. *Ézs 6:9–10*

²⁸Ezért tudjátok meg, hogy Isten a nem zsidóknak küldte el a szabadulás üzenetét, és ők bizony majd meg is hallgatják” ^{29*}

³⁰Ezután Pál még két éven keresztül ott maradt abban a lakásban, aminek ő fizette a lakbérét, és szívesen látta mindazokat, akik meglátogatták.

³¹Bátran beszélt nekik Isten királyi uralmáról, és tanított az Úr Jézusról. Senki nem akadályozta őt ebben.

28:29 Néhány görög nyelvű kézirat tartalmazza a 29. verset: „Miután Pál ezt mondta, a zsidók elmentek, és nagy vita támadt közöttük.”

License Agreement for Bible Texts

World Bible Translation Center

Last Updated: September 21, 2006

Copyright © 2006 by World Bible Translation Center

All rights reserved.

These Scriptures:

- Are copyrighted by World Bible Translation Center.
- Are not public domain.
- May not be altered or modified in any form.
- May not be sold or offered for sale in any form.
- May not be used for commercial purposes (including, but not limited to, use in advertising or Web banners used for the purpose of selling online ad space).
- May be distributed without modification in electronic form for non-commercial use. However, they may not be hosted on any kind of server (including a Web or ftp server) without written permission. A copy of this license (without modification) must also be included.
- May be quoted for any purpose, up to 1,000 verses, without written permission. However, the extent of quotation must not comprise a complete book nor should it amount to more than 50% of the work in which it is quoted. A copyright notice must appear on the title or copyright page using this pattern: "Taken from the HOLY BIBLE: EASY-TO-READ VERSION™ © 2006 by World Bible Translation Center, Inc. and used by permission." If the text quoted is from one of WBTC's non-English versions, the printed title of the actual text quoted will be substituted for "HOLY BIBLE: EASY-TO-READ VERSION™." The copyright notice must appear in English or be translated into another language. When quotations from WBTC's text are used in non-saleable media, such as church bulletins, orders of service, posters, transparencies or similar media, a complete copyright notice is not required, but the initials of the version (such as "ERV" for the Easy-to-Read Version™ in English) must appear at the end of each quotation.

Any use of these Scriptures other than those listed above is prohibited. For additional rights and permission for usage, such as the use of WBTC's text on a Web site, or for clarification of any of the above, please contact World Bible Translation Center in writing or by email at distribution@wbtc.com.

World Bible Translation Center

P.O. Box 820648

Fort Worth, Texas 76182, USA

Telephone: 1-817-595-1664

Toll-Free in US: 1-888-54-BIBLE

E-mail: info@wbtc.com

WBTC's web site – World Bible Translation Center's web site: <http://www.wbtc.org>

Order online – To order a copy of our texts online, go to: <http://www.wbtc.org>

Current license agreement – This license is subject to change without notice. The current license can be found at: <http://www.wbtc.org/downloads/biblelicense.htm>

Trouble viewing this file – If the text in this document does not display correctly, use Adobe Acrobat Reader 5.0 or higher. Download Adobe Acrobat Reader from: <http://www.adobe.com/products/acrobat/readstep2.html>

Viewing Chinese or Korean PDFs – To view the Chinese or Korean PDFs, it may be necessary to download the Chinese Simplified or Korean font pack from Adobe. Download the font packs from: <http://www.adobe.com/products/acrobat/acrrasianfontpack.html>